

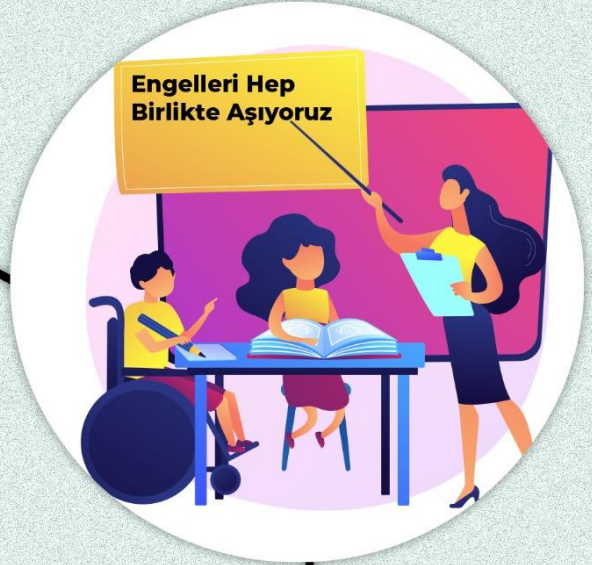
T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#YEREL
KALKINMA
HAMLESİ

2018 YILI ÇOCUK VE GENÇLERİN KALKINMAYA ENTEGRASYONU MALİ DESTEK PROGRAMI (ÇGM DP)

PROGRAM SONRASI DEĞERLENDİRME RAPORU

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ.....	5
GİRİŞ	6
1 PROGRAM HAKKINDA GENEL BİLGİLER	7
1.1 Program Tanım ve Kapsamı	7
1.2 Programın Amaç, Öncelik ve Performans Göstergeleri.....	7
2 PROGRAM SONUÇLARI	10
2.1 Proje Başvuruları, Sözleşme İmzalanan ve Tamamlanan Projelere İlişkin İstatistiki Bilgiler.....	10
2.2 Program Kapsamında Tamamlanan Projelerin Kapsamları	11
3 PROGRAMIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	14
3.1 Değerlendirmede Kullanılan Yöntem	14
3.2 Amaç ve Öncelikler Kapsamında Hedeflere Ulaşılma Düzeyi.....	14
3.3 Değerlendirme Kriterleri Kapsamında Programın İncelenmesi.....	19
3.3.1 İlgililik.....	19
3.3.2 Etkinlik	22
3.3.3 Etkililik.....	24
3.3.4 Etki	29
3.3.5 Sürdürülebilirlik	31
3.3.6 Destek Geri Bildirimi	33
4 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	36
4.1 Programın Genel Performansı ve Hedeflere Ulaşma Düzeyi	36
4.2 Değerlendirme Kriterleri Bağlamında Programın Analizi.....	36
4.2.1 İlgililik.....	36
4.2.2 Etkinlik	36
4.2.3 Etkililik.....	37
4.2.4 Etki	37
4.2.5 Sürdürülebilirlik	37
4.3 Karşılaşılan Zorluklar ve İyileştirme Önerileri.....	37
4.4 Genel Değerlendirme ve Gelecek Perspektifi.....	38
EKLER.....	39
EK 1. ANKETE KATILAN YARARLANICI VE PROJELERİ.....	39
EK 2. ANKET FORMU	41

TABLÖLAR

Tablo 1: Program Bütçe ve Başvuru Bilgileri	7
Tablo 2: Program Amaç, Öncelik ve Performans Göstergeleri.....	7
Tablo 3: Tamamlanan Projelerin İllere, Toplam Bütçesine ve Hibesine Göre Dağılımı	11
Tablo 4: Program Bütçe Gerçekleşmesi	13
Tablo 5: Kategorize Edilen Göstergeler	15
Tablo 6: Değerlendirme Kriterleri Tablosu	19
Tablo 7: ÇGMDP Projeleri ve Kapsamları	21
Tablo 8: Ajans 2014-2023 Bölge Planı ve Program Öncelikleri Arasındaki İlgililik	22
Tablo 9: Programın Maliyet Etkinliği	23
Tablo 10: Proje Bazlı Etkililik.....	25
Tablo 11: ÇGMDP Başvuru Rehberi Değerlendirme Tablosunda Sürdürülebilirlik	31

ŞEKİLLER

Şekil 1: Tamamlanan Projelerin İllere (solda) ve İlçelere (sağda) Göre Dağılımı	10
Şekil 2: Tamamlanan Projelerin İllere Göre Hibe Tutarları	10
Şekil 3: Desteklenen Kurum/Kuruluşların Ana Faaliyet Alanına Göre Dağılımı	11
Şekil 4: Program Göstergelerinin Konu Bazlı Dağılımları.....	17
Şekil 5: Program Kapsamında Kullanılan Göstergelerin Kullanım Sıklıklarının Dağılımları	17
Şekil 6: Performans Göstergelerinde Mevcut, Hedeflenen ve Gerçekleşme Değerleri Arasındaki Uyumsuzluk.....	18
Şekil 7: Performans Göstergesi Tanımı ile Gerçekleşme Arasındaki Uyumsuzluk	18
Şekil 8 : Projenin Yararlanıcılara Katkısı	27
Şekil 9: Hibe Katkısı Olmadan Projenin Gerçekleştirilmesi	28
Şekil 10: İş Birliklerinin Katkısı	28
Şekil 11 :Yararlanıcı Açısından Projenin Etkisi	29
Şekil 12: Proje Sonrası Etki Çalışması	31
Şekil 13: Proje Sonrası Faaliyetlerin Devamlılığı	32
Şekil 14 : Proje Sonrasında Kurulan/Geliştirilen Alanın Devamlılığı	32
Şekil 15 : Proje Sonrasında Kurulan/Geliştirilen Alanın Türlerine Göre Devamlılığı.....	32
Şekil 16 : Aynı Alanda Ek Faaliyetler/Yatırımlar	33
Şekil 17: Yararlanıcıların Destek Sürecine İlişkin Düşünceleri	34
Şekil 18: Ajans Desteklerinden Haberdar Olma Şekli.....	34
Şekil 19: Ajans Desteğine Tekrar Başvurma İsteği (solda), Ajans Desteklerinden Memnun Olma (sağda)	34

KISALTMALAR

DAKA	: Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı
DK	: Değerlendirme Komitesi
DFS	: Doğrudan Faydalanıcı/Faydalanan Sayısı
KAYS	: Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi
ÇGMDP	: 2018 Yılı Çocuk ve Gençlerin Kalkınmaya Entegrasyonu Mali Destek Programı
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı)
STEM	: Science, Technology, Engineering, and Mathematics (Fen, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik)
TRB2 Bölgesi	: Bitlis, Hakkâri, Muş, Van illerinden oluşan düzey 2 bölgesi

YÖNETİCİ ÖZETİ

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA) tarafından 2018 yılında uygulanan "Çocuk ve Gençlerin Kalkınmaya Entegrasyonu Mali Destek Programı", bölgedeki çocuk ve gençlerin sosyal, ekonomik ve kültürel kalkınmaya aktif katılımını sağlamayı hedefleyen önemli bir girişimdir. Bu program, özellikle TRB2 Bölgesi'nde (Van, Muş, Bitlis ve Hakkâri) genç nüfusun yüksek oranı dikkate alınarak tasarlanmıştır. Bölgedeki genç nüfus oranının Türkiye ortalamasının üzerinde olması, hem büyük bir potansiyeli hem de bu potansiyelin doğru yönlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Çocuklar ve gençler, toplumların geleceğini şekillendiren en önemli unsurlardır. Kalkınma süreçlerine entegre edilmeleri, sürdürülebilir bir ekonomik büyüme ve sosyal gelişim için kritik öneme sahiptir. TRB2 Bölgesi'ndeki genç nüfusun yüksek olması, bölgenin dinamik bir iş gücüne sahip olabileceği anlamına gelmektedir. Ancak, bu durum aynı zamanda gençlerin eğitim, istihdam ve sosyal entegrasyon alanlarında karşılaştıkları zorlukların da dikkatle ele alınmasını gerektirmektedir.

DAKA bu program ile gençlerin becerilerini geliştirmek, girişimcilik kapasitelerini artırmak ve toplumsal katılımlarını güçlendirmek amacıyla çeşitli projeleri desteklemiştir. Program kapsamında, gençlerin mesleki eğitimlerine yönelik kurslar, girişimcilik eğitimleri, kültürel ve sanatsal faaliyetler ile sosyal sorumluluk projeleri hayata geçirilmiştir. Bu projeler, gençlerin kendilerini ifade etme, topluma katkıda bulunma ve ekonomik hayata aktif olarak dâhil olma fırsatlarını artırmıştır.

Programın sonuçları, TRB2 Bölgesi'ndeki genç nüfusun kalkınma süreçlerine entegrasyonunun önemli ölçüde desteklendiğini göstermektedir. Gençlerin eğitim ve istihdam olanaklarına erişimlerinin artırılması, bölgenin ekonomik ve sosyal kalkınmasına önemli bir katkı sağlamıştır. Ayrıca, programın gençler arasında sosyal dayanışma ve toplumsal bilincin gelişmesine de katkıda bulunduğu gözlemlenmiştir.

Sonuç olarak, DAKA'nın "Çocuk ve Gençlerin Kalkınmaya Entegrasyonu Mali Destek Programı", TRB2 Bölgesi'ndeki genç nüfusun potansiyelini harekete geçirmek ve bölgenin kalkınma süreçlerine aktif katılımlarını sağlamak açısından önemli bir adım olmuştur. Bu tür programların devam etmesi, bölgedeki gençlerin geleceğini şekillendirmeye ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmaya yardımcı olacaktır.

GİRİŞ

2018 yılında DAKA, Van ilinin Edremit, İpekyolu ve Tuşba ilçeleri ile Hakkâri ili Yüksekova ilçesindeki çocuk ve gençlerin eğitim, sağlık, bilim, kültür, sanat, spor, girişimcilik gibi alanlarda farkındalıklarını artırarak kalkınmaya entegrasyonunu sağlamak amacıyla Çocuk ve Gençlerin Kalkınmaya Entegrasyonu Mali Destek Programı'nı ilan etmiştir. Bu programın hedef kitlesi özellikle yoksulluk ve sosyal imkânlara erişimde sıkıntı yaşayan çocuklar ve gençlerdir.

Bu çalışma, program sonrası değerlendirme raporu özelliği taşımaktadır. Program hakkında genel bilgilere, programın sonuçlarına, değerlendirilmesine ve çalışmanın geneli için sonuç ve değerlendirmeye yer verilen 4 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde program ile ilgili tanımlamalar yapılmış olup programın amaç, öncelik ve performans göstergeleri paylaşılmıştır. Programın sonuçlarına yer verilen ikinci bölümde, değerlendirmede kullanılan yöntemler ve hedeflere ulaşma düzeyi, üçüncü bölümde ilgililik, etkinlik, etkililik, etki, sürdürülebilirlik kavramları üzerinde durulmuştur. Sonuç ve değerlendirme başlığı altında da programın uygulanması sonrasındaki çıkarımlara yer verilmiştir.

1 PROGRAM HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1 Program Tanım ve Kapsamı

ÇGMDP, Kalkınma Bakanlığı tarafından onaylanmış olan DAKA uzmanlarının il ve ilçe merkezlerinde yapmış oldukları saha çalışmaları sonucunda elde edilen bulgular çerçevesinde ortaya çıkan 2014-2023 Bölge Planı'nda belirlenen hedefler ve öncelikler dikkate alınarak hazırlanmıştır. DAKA tarafından hazırlanan 2014-2023 Bölge Planında TRB2 Bölgesi için belirlenen vizyon “2023’te, beşeri sermayesini geliştirmiş, etkin üretimle ekonomide yapısal dönüşümü ve büyümeyi sağlamış, oluşan sosyal refahtan herkesin adil bir şekilde faydalandığı, doğal ve kültürel mirasını koruyarak kullanan yaşam kalitesi yüksek, jeo-ekonomik konumu ile çevresine etki edebilen, güvenle yaşanan bir bölge olmak” olarak şeklinde tanımlanmıştır. Bu vizyon doğrultusunda, “Ekonomik Dönüşüm ve Büyüme”, “Yaşanabilir Mekânlar” ve “Güçlü Toplum” olmak üzere, TRB2 Bölgesi için üç gelişme eksenini belirlenmiştir.

2014-2023 Bölge Planı Güçlü Toplum ekseninin altında belirlenen “İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi” hedefinin gerçekleştirilmesi amacıyla çeşitli stratejiler belirlenmiş olup bu stratejilerin gerçekleşmesine yönelik enstrümanlardan biri de Mali Destek Programlarının uygulanmasıdır. Bu çerçevede Van ilinin Edremit, İpekyolu ve Tuşba ilçeleri ile Hakkâri ili Yüksekova ilçesindeki çocuk ve gençlerin eğitim, sağlık, bilim, kültür, sanat, spor, girişimcilik gibi alanlarda farkındalıklarını artırarak kalkınmaya entegrasyonunu sağlamak amacıyla 2018 yılında Çocuk ve Gençlerin Kalkınmaya Entegrasyonu Mali Destek Programı’nın uygulanması için belirlenen toplam bütçe 6.000.000 TL’dir.

Tablo 1: Program Bütçe ve Başvuru Bilgileri

Bütçe	6.000.000,00 TL
Destek Miktarı	Asgari tutar: 200.000 TL Azami tutar: 1.500.000 TL
Uygun Başvuru Sahipleri ve Proje Ortakları	➤ Kaymakamlıklar ➤ İl / İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri ➤ Gençlik ve Spor Müdürlükleri ➤ Aile ve Sosyal Politikalar Müdürlükleri ➤ Kültür ve Turizm Müdürlükleri ile Halk Sağlığı İl Müdürlükleri ➤ Yerel Yönetimler (İl Özel İdaresi, Belediyeler ve Tüzel Kişiliği Haiz Bağlı Kuruluşları) ➤ Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları ➤ Birlikler, Odalar, Meslek Örgütleri ➤ Sivil Toplum Kuruluşları (Dernekler, Vakıflar, Sendikalar, Federasyonlar, Konfederasyonlar)

1.2 Programın Amaç, Öncelik ve Performans Göstergeleri

Tablo 2: Program Amaç, Öncelik ve Performans Göstergeleri

Genel Amaç	Programın amacı; Van ilinin Edremit, İpekyolu ve Tuşba ilçeleri ile Hakkâri ili Yüksekova ilçesindeki çocuk ve gençlerin eğitim, sağlık, bilim, kültür, sanat, spor, girişimcilik gibi alanlarda farkındalıklarını artırarak kalkınmaya entegrasyonunu sağlamaktır.
-------------------	---

Program Öncelikleri	Öncelik 1: Çocuk ve Gençlere yönelik yenilikçi, girişimci yaratıcı düşünce gücünün geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin desteklenmesi, Öncelik 2: Çocuk ve Gençlere yönelik eğitim, kültür, sanat, spor faaliyetlerinin desteklenmesi, Öncelik 3: Çocuk ve Gençlerin sosyal yaşama uyumunu sağlamak üzere, özel ilgi gerektiren alanlarda, önleyici ve geliştirici faaliyetlerin desteklenmesi,
Performans Göstergeleri	Eğitim Süresi Doğrudan Faydalancı Sayısı (Göç Eden Kişiler) Doğrudan Faydalancı Sayısı Geliştirilen Yenilikçi Hizmet/Model/Uygulama Sayısı Merkez/Atölye Sayısı (Engelli) Çocuk ve Gençler İçin Hazırlanan Müfredat Sayısı Ortak Kullanım Amaçlı Spor Alanı Sayısı Merkez/Atölye Sayısı (Yaşlı) İstihdam Edilen Engelli Sayısı Lisans ve Üzeri Eğitimli Kadın İstihdam Sayısı Bağımlılıkla Mücadele Kapasitesi Geliştirilen Kurumların Sayısı Doğrudan Faydalancı Sayısı - Girişimcilik Eğitimi Alan Genç Düzenlenmiş Bilinçlendirme/Yaygınlaştırma Faaliyeti Sayısı (Toplantı, Seminer, Konferans, Sergi, Çalıştay, Organizasyon vs.) Eğitilen Eski Hükümlü Sayısı Tedavi/Rehabilitasyon Hizmetlerinden Faydalanan Genç Sayısı Bilinçlendirme/Yaygınlaştırma Faaliyetine (Seminer, Konferans, Sergi, Çalıştay vs.) Katılan Kişi Sayısı Eğitilen Çocuk Sayısı Doğrudan Faydalancı Sayısı - Mesleki Eğitim Alanlar Doğrudan Faydalancı Sayısı - Genç İstihdam Edilen Engelli Sayısı - Sürekli Doğrudan Faydalanan Kişi Sayısı Doğrudan Faydalancı Sayısı - Girişimcilik Eğitimi Alanlar Merkez/Atölye/Destek Odası Sayısı (Genç) İstihdam Edilen Kadın Sayısı - Sürekli Bağımlılıkla Mücadele Alanında İşbirliği Geliştiren Kurumların Sayısı Bilinçlendirme/Yaygınlaştırma Faaliyetine (Seminer, Konferans, Sergi, Çalıştay vs.) Katılan Kurumların Sayısı Uluslararası Geçerliliğe Sahip Sertifikasyonla Belgelendirilmiş Eğitim Sayısı Doğrudan Faydalancı Sayısı - Yaşlı Doğrudan Faydalancı Sayısı - Kadın Girişimci Sayısı (Kadın) Eğitilen Engelli Sayısı Eğitim Sayısı Doğrudan Faydalancı Sayısı - Girişimcilik ve İş Geliştirme Danışmanlığı Alan Kişi Sayısı Doğrudan Faydalancı Sayısı - Düzenli Geliri Olmayanlar Doğrudan Faydalancı Sayısı - Eğitici Eğitimi Alan Kadın Pilot Olarak Uygulanan Bağımlılıkla Mücadele Programlarının Sayısı İstihdam Edilen Kadın Sayısı - Geçici Doğrudan Faydalancı Sayısı - Çocuk Tedavi/Rehabilitasyon Hizmetlerinden Faydalanan Çocuk Sayısı

Uluslararası Akreditasyonu Sağlanan Tesisi Sayısı
Risk Altındaki Gençlere ve Çocuklara Yönelik Hizmet Kapasitesi Geliştirilen Kurum Sayısı
Doğrudan Faydalanıcı Sayısı - Girişimcilik ve İş Geliştirme Danışmanlığı Alan Kadın
Tarama ve Tanılama Hizmetleri Alan Çocuk Sayısı
Eğitilen Yetişkin Sayısı
Sürekli İstihdam
İstihdam Edilen Genç Sayısı - Sürekli
Doğrudan Faydalanıcı Sayısı - Girişimcilik Eğitimi Alan Kadın
Sosyal hizmetler ve danışmanlık ile desteklenen ebeveyn sayısı
Gönüllü Çalışan Sayısı
Ortak Kullanım Amaçlı Sosyal Alan/Mekân/Merkez Sayısı
Eğitime Katılan Kişi Sayısı
Eğitilen Genç Sayısı
Merkez/Atölye/Destek Odası Sayısı (Çocuk)
Projeden Faydalanan Mahalle Sayısı
Doğrudan Faydalanıcı Sayısı - Engelli
Doğrudan Faydalanıcı Sayısı - Mesleki Eğitim Alan Kadın
Merkez/Atölye Sayısı (Kadın)
İstihdam Edilen Genç Sayısı
Sosyal Hizmetlere Yönlendirilen Çocuk Sayısı
Özel Yetenekliler İçin Hazırlanan Müfredat Sayısı
Sosyal Hizmetlere Yönlendirilen Genç Sayısı
Kurulan/İyileştirilen Rehabilitasyon Merkezi, Ayakta Tedavi Merkezi vs. Sayısı
Doğrudan Faydalanıcı Sayısı - İş - Meslek Rehberliği ve Danışmanlığı Alan Kadın
Doğrudan Faydalanıcı Sayısı - Girişimcilik ve İş Geliştirme Danışmanlığı Alan Genç
Girişimci Sayısı (Genç)
Yetiştirilen Sosyal Hizmet Personeli Sayısı
İstihdam Edilen Eski Hükümlü Sayısı
Kurulan veya Modernize Edilen Yaşlı ve Engellilere Yönelik Tesis Sayısı
Çocuk Üniversitesi Sayısı
Eğitilen/Rehabilite Edilen Madde Bağımlısı Sayısı
Eğitim Sayısı
Doğrudan Faydalanıcı Sayısı (Mülteci, Sığınmacı, IDP-Yerinden Edilmiş Kişiler)
Eğitilen Kadın Sayısı
Tarama ve Tanılama Hizmetleri Alan Genç Sayısı
Eğiticilerin Eğitimine Katılan Kişi Sayısı

2 PROGRAM SONUÇLARI

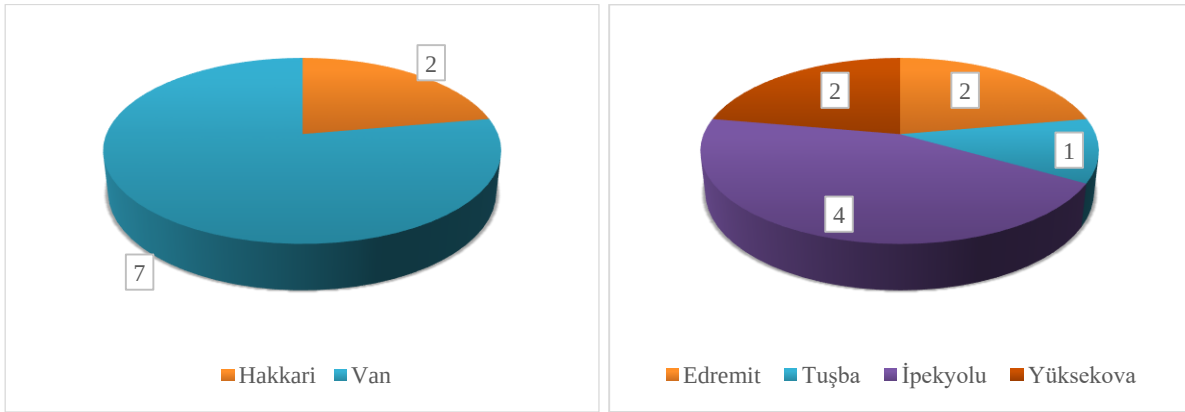
2.1 Proje Başvuruları, Sözleşme İmzalanan ve Tamamlanan Projelere İlişkin İstatistiki Bilgiler

Program kapsamında 53 proje başvurusu yapılmış olup bunlardan ön inceleme aşamasında 2 proje elenmiş ve 51 adet proje değerlendirmeye alınmıştır. Başvuruların 41 tanesi DK değerlendirmesinde başarısız bulunmuş, değerlendirme sürecinin sonucunda tümü asil olmak üzere 10 proje başarılı bulunarak yönetim kuruluna sunulmuştur. Yönetim Kurulu toplantısında her ilin başarılı projelerine toplamda 5.999.999,99 TL destek sağlanacak şekilde başarılı projelere ait liste onaylamıştır.

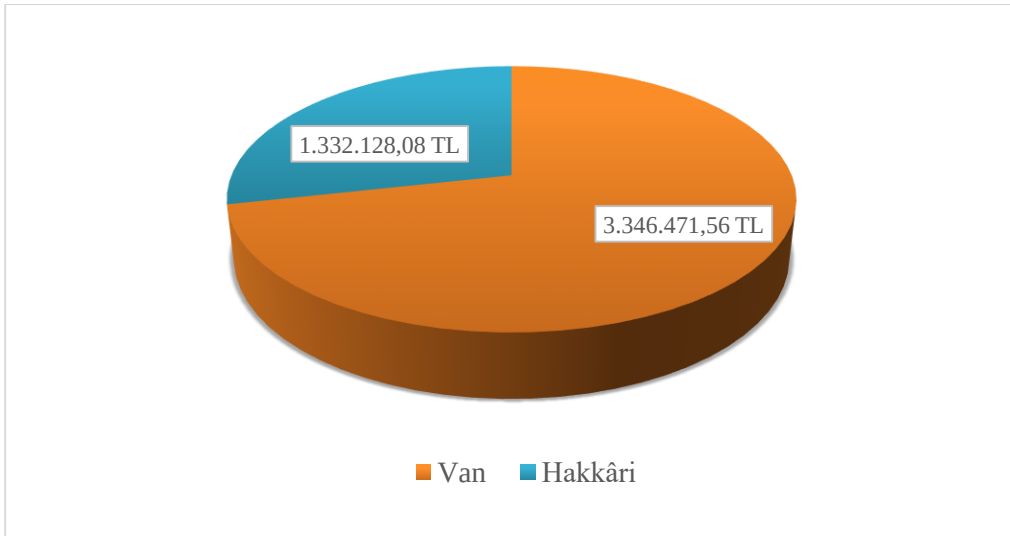
Toplamda 10 proje sözleşmeye davet edilmiş ve bu projelerin tamamı ile sözleşme imzalanmıştır.

Uygulama döneminde maliyetlerin artması ve eş finansman sağlanamaması gerekçe gösterilerek Yüksekova ilçesinden 1 projenin sözleşmesi karşılıklı olarak feshedilmiştir. Program sonunda 9 proje tamamlanmış olup bu projelerin illere ve ilçelere göre dağılımı Şekil 1’de, destek tutarları ise Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 1: Tamamlanan Projelerin İllere (solda) ve İlçelere (sağda) Göre Dağılımı

Şekil 2: Tamamlanan Projelerin İllere Göre Hibe Tutarları

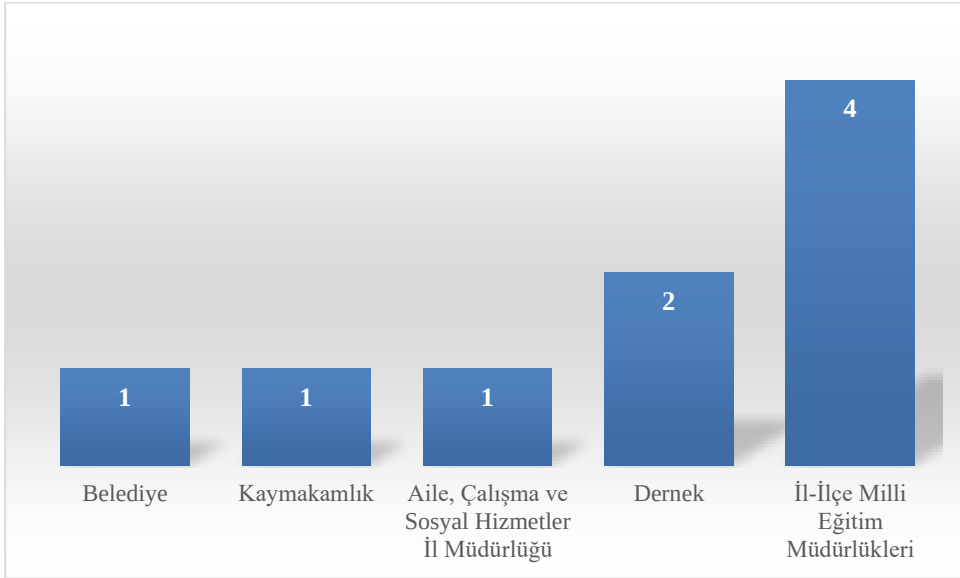
Tamamlanan projelerin illere göre hibe oranları incelendiğinde 7 proje ile Van iline % 71,5, 2 proje ile Hakkâri iline %28,5 oranlarında destek sağlanmıştır.

Tablo 3: Tamamlanan Projelerin İllere, Toplam Bütçesine ve Hibesine Göre Dağılımı

İL	PROJE DAĞILIMI		TOPLAM BÜTÇE (TL)	HİBE DAĞILIMI	
	SAYI	%		TUTAR (TL)	%
Van	7	71,5	4.558.867,48	3.346.471,56	71,5
Hakkâri	2	28,5	1.730.985,07	1.332.128,08	28,5
TOPLAM	9	100	6.289.852,55	4.678.599,64	100

Program kapsamında destek alan 9 projenin yararlanıcılarının 4'ünü (%44,44) il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri, 2'sini (%22,22) dernekler ve 1'ini (%11,11) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, 1'ini (%11,11) Kaymakamlık ve 1'ini (%11,11) ise Belediye oluşturmaktadır.

Şekil 3: Desteklenen Kurum/Kuruluşların Ana Faaliyet Alanına Göre Dağılımı

2.2 Program Kapsamında Tamamlanan Projelerin Kapsamları

Program kapsamında 9 proje tamamlanmış olup proje kapsamları ve çıktıları aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- 1. Mikrodan Makroya Dünyamız ve Evren Projesi:** Edremit Belediye Başkanlığının yararlanıcı olduğu proje kapsamında Edremit ilçesinde, çocuk ve gençlerin eğitim alabileceği ve bilimsel etkinliklerin düzenlenebileceği bir planetaryum ve bilim merkezi kurulmuştur. Merkezin sürekliliğini sağlamak amacıyla proje ekibinden iki astronom, Konya Bilim Merkezi'nde planetaryum kontrolü ve kullanımı üzerine bir haftalık staj yapmıştır. Bu süreçte 11 planetaryum filmi alınmış ve test gösterimleri yapılmıştır. İl ve ilçe milli eğitim müdürlükleriyle iş birliği içinde, ana sınıfı, ilköğretim okulları ve lise öğrencilerine yönelik günlük planetaryum gösterimleri düzenlenmektedir.
- 2. İnovasyon ve Sosyal Kalkınma Kuluçkaları Projesi:** Yüksekova İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün yararlanıcı olduğu proje kapsamında ilçedeki pilot olarak seçilen 3 okulda STEM atölyesi, 6 okulda ise robotik kodlama atölyesi kurularak toplamda 9 atölye oluşturulmuştur. Öğretmenlere bu alanda 120 saatlik eğitici eğitimler verilerek,

öğretmenlerin kodlama konusundaki kapasiteleri artırılmıştır. Böylece, Yüksekova ilçesinde çocuk ve gençlerin yaratıcı ve inovatif düşünme becerilerinin geliştirilmesi amacıyla seçilen okullarda eğitim altyapısının iyileştirilmesine katkı sağlanmıştır.

3. Çocuklar ve Gençlerle Geleceği Tasarlamak Projesi: Hakkâri İl Milli Eğitim Müdürlüğünün yararlanıcı olduğu proje kapsamında robotik ve kodlama, havacılık ve uzay, mühendislik, spor ve yaşam ile tekno-girişimcilik olmak üzere beş alanda atölyeler kurulmuştur. Robotik kodlama atölyelerinde, çocuklara analitik düşünme becerisi kazandırmak amacıyla eğitimler verilmiş, spor ve yaşam atölyelerinde ise kayak eğitimleri ve etkinlikleri düzenlenmiştir. Toplamda 2.000 öğrenciye yönelik kültür, sanat, bilim ve sportif faaliyetler gerçekleştirilmiştir.
4. Çocuk ve Gençlik Kampüsü Projesi: Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Van İl Müdürlüğünün yararlanıcı olduğu proje ile Van ili İpekyolu, Tuşba ve Edremit ilçelerinde dezavantajlı çocuk ve gençlere yönelik bir sosyal ve kültürel etkinlik merkezi kurulmuştur. Projede çocukların sosyal uyumlarının artırılması, ailelere ekonomik destek sağlanması ve farkındalık yaratılması hedeflenmiştir. Dezavantajlı çocukların belirlenmesi için Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ve Büyükşehir Belediyesi iş birliğiyle dört kişilik bir denetim ekibi oluşturulmuştur. Sokakta çalışan çocukların izlenmesi ve sorunlarının çözümü için mobil ekip görevlendirilmiş, bu ekip tarafından 140 çocuk tespit edilerek aile ziyaretleri yapılmıştır. Merkezde robotik kodlama, bilgisayar, kaligrafi, oryantring, fotoğrafçılık, judo ve badminton atölyeleri kurulmuş; gençlere eğitimler ve etkinlikler düzenlenmiştir.
5. Engelleri Hep Birlikte Aşıyoruz Projesi: Van Bedensel Engelliler Spor Kulübü Derneğinin yararlanıcı olduğu proje kapsamında engelli gençlerin toplumsal hayata katılımını desteklemek, rehabilitasyon süreçlerine katkı sağlamak ve farkındalık oluşturmak amacıyla spor, sanat ve bilişim alanlarında eğitimler ve etkinlikler düzenlenmiştir. Bu kapsamda müzik ekipmanları ve engellilere özel tekerlekli sandalyeler temin edilmiştir.
6. Dijital İpekyolu Atölyesi Geleceği Kodlayan 65 Vanlı Projesi: Türkiye Bilişim Derneğinin yararlanıcı olduğu proje kapsamında, çocukların ve gençlerin dijital ve analitik düşünme becerilerini geliştirmek amacıyla programlama, robotik kodlama ve 3D tasarım atölyeleri kurulmuştur. Bu atölyelerde 20 genç ve 160 çocuğa temel bilişim eğitimleri, 20 genç ve 45 çocuğa ise ileri düzey bilişim eğitimleri verilmiştir.
7. Kodlayan Projesi: İpekyolu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün yararlanıcı olduğu proje kapsamında, İpekyolu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 10 okulda, öğretmen ve öğrencileri Endüstri 4.0 devrimine hazırlamak amacıyla temel yazılım, robotik ve kodlama, STEM ve 3D yazıcı eğitimlerinin verileceği MAKER atölyeleri kurulmuştur. Bu atölyelerde söz konusu eğitimler verilmiştir.
8. Eğitim İle Şekillenen Gelecekler Projesi: Van İl Milli Eğitim Müdürlüğünün yararlanıcı olduğu proje kapsamında, Van ili İpekyolu, Edremit ve Tuşba ilçelerinde bulunan okul öncesi eğitim kurumları, özel eğitim sınıfları, Yusuf Gökçenay Bilim ve Sanat Merkezi, Zübeyde Hanım Özel Eğitim Okulu ve Ayhan Şahenk İş Uygulama Merkezi'nde özel eğitim alan öğrenciler için rehabilitasyon çalışmaları yapılmıştır. Özel eğitim

materyallerinin üretimi için gerekli ekipmanlar temin edilerek üretim atölyeleri kurulmuş, eğitimler düzenlenmiş ve bu merkezlere geziler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bir materyal tasarım yarışması düzenlenmiş ve TRB2 Bölgesi'nden 168 öğretmen bu yarışmaya katılmıştır.

9. Tuşba Kent Tiyatrosu Projesi: Tuşba Kaymakamlığının yararlanıcı olduğu proje kapsamında Tuşba ilçesinde, çocuk ve gençlerin eğitim, kültür ve sanat alanlarında farkındalıklarını artırmak ve sosyal faaliyetlere katılımlarını desteklemek amacıyla bir tiyatro kurulumu başlatılmıştır. Projde tiyatro, müzik, enstrüman, dans, roman ve masal anlatımı eğitimleri verilmiştir. Bu eğitimlerin gerçekleştirilmesi için bir alan kiralanmış ve gerekli ekipman temin edilerek alanın tefrişatı tamamlanmıştır. Eğitimlerin duyurusu, www.tusbakenttiyatrosu.com üzerinden yapılmış, Van Devlet Tiyatrosu, İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul Şehir Tiyatroları, İKSV ve Van Güzel Sanatlar Lisesi temsilcilerinden oluşan jüri tarafından seçmeler düzenlenmiştir. Eğitimi tamamlayan 27 kişi tiyatro faaliyetlerine katılmış, oyunlardan biri Van'da ve İstanbul'da sahnelenmiştir.

Tablo 4: Program Bütçe Gerçekleşmesi

Duyurulan Program Bütçesi		6.000.000,00 TL
Sözleşmeye Bağlanan Destek Tutarı (a)		5.599.999,99 TL
Toplam Eş Finansman Tutarı (b)		708.330,01 TL
Eş Finansman Dâhil Toplam Tutar (a + b)		6.708.330,00 TL
Toplam Gerçekleşen		Gerçekleşme Yüzdesi
Ajans Katkısı	4.678.599,64 TL	83,5
Eş Finansman	529.668,46 TL	74,7
Toplam	5.208.268,10 TL	77,6

3 PROGRAMIN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.1 Değerlendirmede Kullanılan Yöntem

ÇGMMP'nin etkisinin ölçülmesi amacıyla projelerini tamamlayan yararlanıcılar ile anketler yapılmıştır. Anketler, destek yararlanıcı kurum ve kuruluşlara ve proje hedef kitlesine yönelik 2 formda gerçekleştirilmiştir. Anket formları programın tasarlanmasında görev alan ve projelerin izleme sürecini yürüten Ajans uzmanları tarafından proje sürecinde tutulan izleme formları, yararlanıcı beyan formları, ara-nihai rapor, proje ve program kapanış raporları da tekrar gözden geçirildikten sonra hazırlanmıştır. Ajans Etki Analizi ve Program Sonrası Değerlendirme Raporu Çalışma Grubu tarafından destek yararlanıcıları ile iletişime geçilerek anket yapılacağı belirtilmiş, anket formları resmi yazı ve e-posta aracılığıyla kendilerine iletilmiştir. 04-25.12.2023 tarihleri arasında kurum anketleri, 22-29.12.2023 tarihleri arasında ise faydalanıcı anketleri doldurulmuş olup veri kontrolü ve girişleri, Excel ve SPSS programları yardımı ile analiz edilmiş ve sonrasında da rapor haline getirilmiştir.

3.2 Amaç ve Öncelikler Kapsamında Hedeflere Ulaşılma Düzeyi

Program kapsamında çocuk ve gençlerin eğitim, sağlık, bilim, kültür, sanat, spor, girişimcilik gibi alanlarda farkındalıklarını artırarak kalkınmaya entegrasyonunun sağlanması amacıyla yönelik Ajans tarafından 75 gösterge belirlenmiş olup bunlardan 25'i hiçbir yararlanıcı tarafından kullanılmamıştır.

75 gösterge, program ilgililiğinin değerlendirilebilmesi için 7 konu altında kategorize edilmiştir. Bunlar:

1. Doğrudan Faydalanıcı
2. Rehabilitasyon ve Sosyal Hizmetler
3. Farkındalık
4. Eğitim
5. İstihdam
6. Atölye/Merkez/Tesis Kurulumu
7. Girişimcilik ve Yenilikçilik

Programın amacı çocuk ve gençlerin eğitim, sağlık, bilim, kültür, sanat, spor, girişimcilik gibi alanlarda farkındalıklarını artırarak kalkınmaya entegrasyonunu sağlamak olup bu bağlamda; Tablo 5'te bahsi geçen 7 kategori altında tanımlanan 75 gösterge, bu amaca hizmet etmektedir. Program kapsamında 3 öncelik tanımlanmış olup bunlar:

- Öncelik 1. Çocuk ve Gençlere yönelik yenilikçi, girişimci yaratıcı düşünce gücünün geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin desteklenmesi
- Öncelik 2. Çocuk ve Gençlere yönelik eğitim, kültür, sanat, spor faaliyetlerinin desteklenmesi
- Öncelik 3. Çocuk ve Gençlerin sosyal yaşama uyumunu sağlamak üzere, özel ilgi gerektiren alanlarda, önleyici ve geliştirici faaliyetlerin desteklenmesi

Yararlanıcının seçimine sunulan performans gösterge setinin daha odaklı, dar bir çerçevede tanımlanmamış olması; program önceliklerinin keskin hatlarla birbirinden ayrılmıyor olması sebebi ile "Öncelikler Bazında Hedef Gerçekleşmeleri" eşleşmesi yapılamamaktadır.

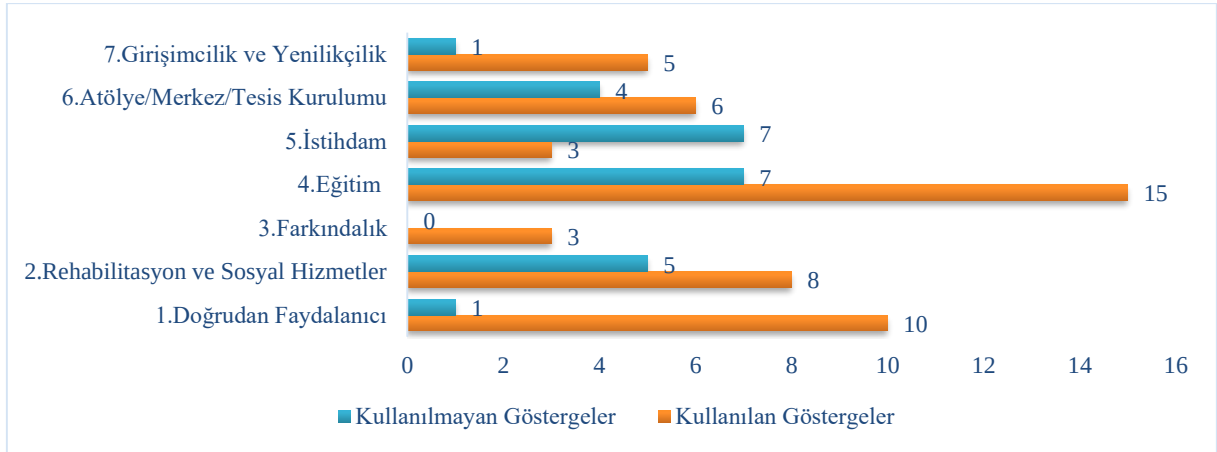
Tablo 5: Kategorize Edilen Göstergeler

Gösterge Konusu	Kullanılan Performans Göstergeleri	Gösterge Sayısı	Kullanılmayan Performans Göstergeleri	Gösterge Sayısı
1.Doğrudan Faydalanıcı	Doğrudan Faydalanıcı/Faydalanan Sayısı (Kadın + Çocuk + Yaşlı + Genç + Düzenli Geliri Olmayanlar + Mülteci, Sığınmacı, IDP-Yerinden Edilmiş Kişiler) + Projeden Faydalanan Mahalle Sayısı	10	Doğrudan Faydalanıcı Sayısı (Göç Eden Kişiler)	1
2.Rehabilitasyon ve Sosyal Hizmetler	Sosyal Hizmetlere Yönlendirilen Kişi Sayısı (Genç + Çocuk) + Eğitilen/Rehabilitasyon Edilen Madde Bağımlısı Sayısı + Tedavi/Rehabilitasyon Hizmetlerinden Faydalanan Çocuk Sayısı + Sosyal Hizmetler ve Danışmanlık ile Desteklenen Ebeveyn Sayısı + Bağımlılıkla Mücadele Alanında İşbirliği Geliştiren Kurumların Sayısı + Risk Altındaki Gençlere ve Çocuklara Yönelik Hizmet Kapasitesi Geliştirilen Kurum Sayısı + Yetiştirilen Sosyal Hizmet Personeli Sayısı	8	Tarama ve Tanılama Hizmetleri Alan Sayısı (Çocuk+Genç) + Tedavi/Rehabilitasyon Hizmetlerinden Faydalanan Genç Sayısı + Bağımlılıkla Mücadele Kapasitesi Geliştirilen Kurumların Sayısı + Pilot Olarak Uygulanan Bağımlılıkla Mücadele Programlarının Sayısı	5
3.Farkındalık	Bilinçlendirme/Yaygınlaştırma Faaliyetine (Seminer, Konferans, Sergi, Çalıştay vs.) Katılan Kişi Sayısı + Bilinçlendirme/Yaygınlaştırma Faaliyetine (Seminer, Konferans, Sergi, Çalıştay vs.) Katılan Kurumların Sayısı + Düzenlenmiş Bilinçlendirme/Yaygınlaştırma Faaliyeti Sayısı (Toplantı, Seminer, Konferans, Sergi, Çalıştay, Organizasyon vs.)	3		0
4.Eğitim	Eğitime Katılan Kişi Sayısı + D.F.S. Girişimcilik Eğitimi Alan Genç + D.F. Mesleki Eğitim Alan Kadın + D.F.S. Mesleki Eğitim Alan + D.F. Girişimcilik ve İş Geliştirme Danışmanlığı Alan Genç + Eğitilen (Genç + Çocuk + Kadın + Engelli + Yetişkin) + Eğiticilerin Eğitimine Katılan Kişi Sayısı + Eğitim Sayısı + Uluslararası Geçerliliğe Sahip Sertifikasyonla Belgelendirilmiş Eğitim Sayısı + Eğitim Süresi	15	DFS-Girişimcilik ve İş Geliştirme Danışmanlığı Alan Kadın + DFS-Girişimcilik Eğitimi Alan Kadın + DFS-İş-Meslek Rehberliği ve Danışmanlığı Alan Kadın + DFS-Eğitici Eğitimi Alan Kadın + DFS-Girişimcilik ve İş Geliştirme Danışmanlığı Alan Kişi Sayısı + Eğitilen Eski Hükümlü Sayısı + DFS-Girişimcilik Eğitimi Alanlar	7
5.İstihdam	Lisans ve Üzeri Eğitimli Kadın İstihdam Sayısı + Sürekli İstihdam + Gönüllü Çalışan Sayısı	3	İstihdam Edilen Engelli Sayısı + İstihdam Edilen Engelli Sayısı (Sürekli) + İstihdam Edilen Kadın Sayısı (Sürekli + Geçici) + İstihdam Edilen Genç Sayısı (Sürekli) + İstihdam Edilen Genç Sayısı + İstihdam Edilen Eski Hükümlü Sayısı	7

6.Atölye/Merkez/Tesis Kurulumu	Merkez/Atölye Sayısı (Engelli + Kadın) + Merkez/Atölye/Destek Odası Sayısı (Çocuk + Genç) + Ortak Kullanım Amaçlı Sosyal Alan/Mekân/Merkez Sayısı + Ortak Kullanım Amaçlı Spor Alanı Sayısı	6	Merkez/Atölye Sayısı (Yaşlı) + Kurulan/İyileştirilen Rehabilitasyon Merkezi, Ayakta Tedavi Merkezi vs. Sayısı + Kurulan veya Modernize Edilen Yaşlı ve Engellilere Yönelik Tesis Sayısı +Çocuk Üniversitesi Sayısı	4
7.Girişimcilik ve Yenilikçilik	Girişimci Sayısı (Kadın +Genç) + Geliştirilen Yenilikçi Hizmet/Model/Uygulama Sayısı + Çocuk ve Gençler İçin Hazırlanan Müfredat Sayısı + Özel Yetenekliler İçin Hazırlanan Müfredat Sayısı	5	Uluslararası Akreditasyonu Sağlanan Tesis Sayısı	1
		50		25

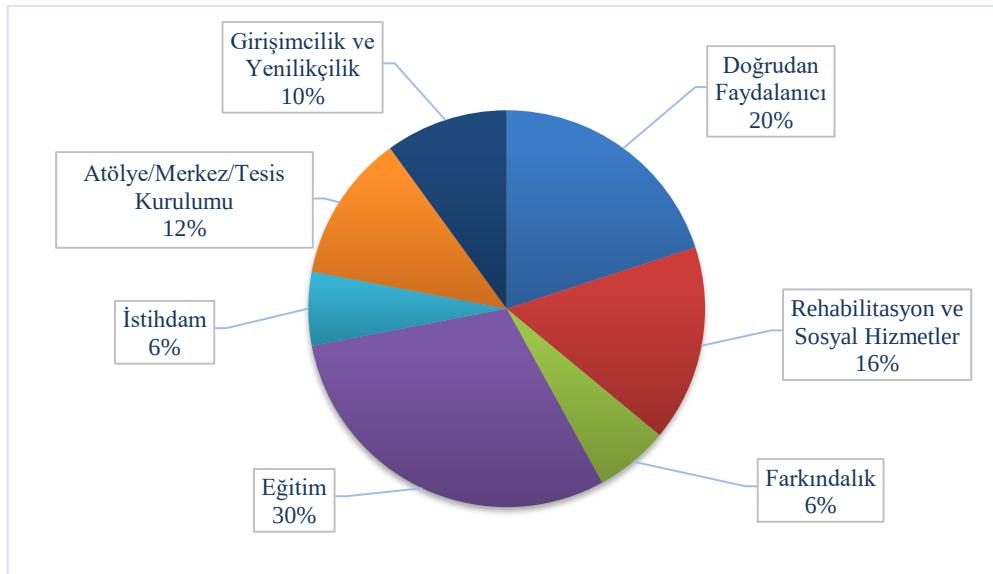
Kullanılmayan göstergelerin çoğunluğu, programın KAYS'ta tanımlandığı esnada birden fazla kavram altında mükerrerlik oluşturması sebebi ile yararlanıcıların seçiminde karşılık bulamamışlardır. Kullanılmayan 25 göstergenin 7'sini eğitim, 7'sini istihdam, kalan 11'ini ise diğer göstergeler oluştururken kullanılan 50 göstergenin 15'ini ve en fazlasını eğitim, 10'unu doğrudan faydalanan, 8'ini rehabilitasyon ve sosyal hizmetler, 6'sını ise atölye/merkez/tesis kurulumu oluşturmaktadır. KAYS'ta farklı kavramsalların altında tanımlanan benzer/aynı göstergeler sonucu yararlanıcılar, göstergelerin %67'sini anlamlandırabilmişlerdir. Bu durum, program kurgusu aşamasında performans göstergelerinin daha odaklı hale getirilmesi gerektiği yönünde değerlendirilmektedir.

Şekil 4: Program Göstergelerinin Konu Bazlı Dağılımları

Anlamlandırılan 50 gösterge arasında %30 ile en fazla kullanılan gösterge, eğitim konusunda olup bunu %20 ile doğrudan faydalanan, %16 ile rehabilitasyon ve sosyal hizmetler ve %12 ile atölye/merkez/tesis kurulumu takip etmektedir. Buradan da anlaşılabileceği üzere kullanım sıklığı açısından programın temel ölçütü, beşeri sermayenin geliştirilmesini sağlayan eğitim faaliyetlerine ve bu faaliyetlerle ulaşılabilen kişi sayısına dayanmaktadır.

Şekil 5: Program Kapsamında Kullanılan Göstergelerin Kullanım Sıklıklarının Dağılımları

Proje kapsamında tamamlanan 9 projeye ait performans göstergeleri nihai raporlar baz alınarak incelenmiş olup proje bazlı gösterge sayısının bir takım göstergelerin anlamlandırılması yönünden tek başına yetersiz olduğu; göstergelerin etkililiğini ölçmeye yarayan mevcut durum, hedeflenen durum ve gerçekleşme durumu değerlerinin birbiri ile karıştırıldığı; gösterge tablolarının son sütununda yer alan açıklamaların yer yer değerlerden (1.sütundaki mevcut durum değeri, 2.sütundaki hedef değeri, 3.sütundaki gerçekleşme değeri) bağımsız ve uyumsuz yazıldığı görülmektedir. Aşağıdaki maddelerde bu durumlara örnek teşkil eden performans göstergeleri, görselleri ile birlikte değerlendirilmektedir:

- Çocuk ve Gençli Kampüsü Projesinde yer alan Yetiştirilen Sosyal Hizmet Personeli Sayısı göstergesinde anlam bakımından personelin hangi konuda yetiştirildiği, sıfırdan sosyal hizmet personeli sertifikasyonunun yapıp yapılmadığı net değilken son sütunda yer alan açıklamada göstergenin aslında personel görevlendirmesi olarak algılandığı görülmektedir. Ayrıca aynı gösterge için mevcut durumda 15 sosyal hizmet personeli bulunduğu; proje sonucunda 15 sosyal hizmet personeline erişilmesinin hedeflendiği, proje tamamlandığında ise 15 personelin yetiştirildiği belirtilmektedir. Ancak bu hesap aslında mevcut durumda yetiştirilen personel sayısı 0, hedeflenen 15, gerçekleşen 15 olarak ve hatta açıklamaya göre gerçekleşen 13 olarak ifade edilmelidir. Benzer bir durum Merkez/Atölye/Destek Odası Sayısı (Çocuk) göstergesinde de bulunmaktadır. Mevcut, hedeflenen ve gerçekleşen gösterge değerlerinin hepsi 3 olarak ifade edilmiş olmasına karşın proje öncesinde atölye odaları (judo, kaligrafi, oryantiring) bulunmamasına karşın mevcut değere 0 yerine 3 yazılmıştır.

Şekil 6: Performans Göstergelerinde Mevcut, Hedeflenen ve Gerçekleşme Değerleri Arasındaki Uyumsuzluk

Performans Göstergesi	Birim	Mevcut Durum	Hedeflenen Durum	Gerçekleşme Durumu	Açıklama
Yetiştirilen Sosyal Hizmet Personeli Sayısı	Kişi	15.00	15.00	15.00	Proje merkezinde 11, il müdürlüğünde 2 personel, Büyükşehir Belediyesinde 2 güvenlik görevlisi görevlendirilmiştir. olmak üzere toplamda 13 personel görevlendirilmiştir.
Merkez/Atölye/Destek Odası Sayısı (Çocuk)	Adet	3.00	3.00	3.00	Çocuklara yönelik judo, kaligrafi, oryantiring olmak üzere 3 adet atölye odası hazırlanmıştır.

- Mikrodan Makroya Dünyamız ve Evren Projesinde yer alan Lisans ve Üzeri Eğitimli Kadın İstihdam Sayısı göstergesi için aşağıda verilen performans tablosunda, belirli bir eğitim seviyesinde mevcut durumda proje öncesinde zaten 1 kadın istihdamının bulunduğu, bu sayının 2'ye çıkarılmasının hedeflendiği ancak gerçekleşen durumda 1 kadın istihdamının kaldığı okunmaktadır. Ancak son sütunda yer alan açıklama bölümünde gerçekleşen durumda 1 kadın yerine 1 erkeğin istihdam edildiği belirtilmektedir. Bu durum, gösterge ile sonucunun uyumsuzluğunu göstermektedir.

Şekil 7: Performans Göstergesi Tanımı ile Gerçekleşme Arasındaki Uyumsuzluk

Performans Göstergesi	Birim	Mevcut Durum	Hedeflenen Durum	Gerçekleşme Durumu	Açıklama
Lisans ve Üzeri Eğitimli Kadın İstihdam Sayısı	Kişi	1.00	2.00	1.00	bir bay istihdam edilmektedir.

3.3 Değerlendirme Kriterleri Kapsamında Programın İncelenmesi

Ajans tarafından yürütülen desteklerin değerlendirilmesinde; ilgililik, etkinlik, etkililik, etki ve sürdürülebilirlik kriterleri dikkate alınır. Bu kriterlerin ölçülmesinde proje bazlı ele alınan temel sorular ve zamanlaması aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Tablo 6: Değerlendirme Kriterleri Tablosu

KRİTER	TEMEL SORULAR	ZAMANLAMA
İlgililik	Proje paydaşlar ve hedef grup tarafından ortaya konulan ihtiyaçları başarılı bir şekilde ele alıyor mu? Projenin hedefleri ulusal, bölgesel ve yerel politika ve öncelikleri karşılıyor mu?	Uygulama öncesi ve boyunca
Etkinlik	En uygun uygulama yöntemi kullanıldı mı ve kullanılan yöntem maliyet etkin mi? Proje girdileri ekonomik olarak kullanıldı mı ve öngörülen çıktılar üretilebildi mi?	Uygulama boyunca
Etkililik	Proje faaliyetleri, genel ve özel amaçlara ulaşılmasına ne kadar katkı sağladı? Sorunların çözümü ve katma değer yaratmada başarılı oldu mu?	Uygulama tamamlanmadan hemen önce ya da tamamlandıktan hemen sonra
Etki	Proje sonucunda paydaşlar ve hedef gruplar üzerinde ne tür etkiler oluşturuldu? Bu doğrudan etkiler dışında dolaylı, yan etkiler ya da beklenmeyen etkiler de oldu mu?	Uygulama sonrası
Sürdürülebilirlik	Projenin etkileri ve sonuçları sorunların sürdürülebilir çözümünü sağlayabildi mi? Projede üretilen pozitif çıktıların proje tamamlandıktan ne kadar süre sonra tamamlanması bekleniyor?	Uygulama sonrası

Kaynak: European Commission, 2006d: 39

3.3.1 İlgililik

İlgililik kriteri ile desteklerin amaç ve önceliklerinin, bölgesel düzeydeki ihtiyaç ve önceliklerle ne kadar uyumlu ve tutarlı olduğu değerlendirilir. Bu kapsamda, desteklerin bölge planları ve üst ölçekli plan ve politika belgeleri ile uyumu dikkate alınarak destek tasarımından kaynaklı hatalar tespit edilir ve raporlaştırılır¹.

DAKA 2014 Yılı Çalışma Programında 2014 – 2023 yıllarını kapsayacak olan Bölge Planı'na altlık oluşturacak çalışmalar kapsamında, istatistikî verileri toplamak üzere, yaklaşık 125 kurum ve kuruluştan resmi yazı ile ilgili oldukları alana ilişkin sahip oldukları veriler talep edilmiştir. İstatistikî veriler toplanmaya çalışılırken ulusal ve bölgesel düzeyde hazırlanan başlıca Onuncu Kalkınma Planı, Doğu Anadolu Projesi Eylem Planı, Çevre Düzeni Planları, Türkiye İstatistik Kurumu Bölgesel İstatistikleri, İl çevre durum raporları, İl turizm envanterleri başlıca incelenen belge ve raporlardır. Verilerin toplanması sürecinde il ve ilçelere ziyaretler de gerçekleştirilmiştir. Bölge'de yer alan kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, odalar, dernekler, birlikler ve özel sektör temsilcilerinden oluşan çeşitli sektörel komiteler oluşturulmuştur. Bu çalışmalar sonucunda 2014-2023 Bölge Planında DAKA'nın TRB2

¹ Kalkınma Ajansları Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar

Bölgesi için belirlediği vizyon “2023’te; beşeri sermayesini geliştirmiş, etkin üretimle ekonomide yapısal dönüşümü ve büyümeyi sağlamış, oluşan sosyal refahtan herkesin adil bir şekilde faydalandığı, doğal ve kültürel mirasını koruyarak kullanan, yaşam kalitesi yüksek, jeo-ekonomik konumu ile çevresine etki edebilen, güvenle yaşanan bir bölge olmak.” olarak tanımlanmış, bu doğrultuda 3 gelişme eksenini belirlenmiştir:

1. Ekonomik Dönüşüm ve Büyüme
2. Yaşanabilir Mekânlar
3. Güçlü Toplum

TRB2 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı gelişme eksenleri, hedefleri ve stratejileri ile 2018 Yılı ÇGMDP projeleri ve öncelikleri ilgililik yönünden incelendiğinde ÇGMDP’nin, Güçlü Toplum Eksenini ve altındaki İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Hedefi ile uyumlu olduğu görülmüştür. Ancak Bölge Planında, örgün eğitimdeki gençlere çağın gereklilikleri yönünde mesleki beceri kazandırılması hususunda bir strateji tanımlaması yapılmadığından strateji yönünden doğrudan bir ilgililikten de bahsedilememektedir. Bununla birlikte; program kapsamında tamamlanan 9 projeden 2’si (Eğitim ile Şekillenen Gelecekler, Dijital İpekyolu Atölyesi Geleceği Kodlayan 65 Vanlı) Hedef 1’deki Strateji 2 (Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları Altyapısının Piyasa İşgücü Talepleriyle Uyumlu Hale Getirilmesi) ile uygulama ve yatırım alanlarının meslek liseleri olması sebebi ile doğrudan uyum içindedir. Bölge Planının ÇGMDP ile ilgili eksenini olan Güçlü Toplum başlığı altında yer alan hedef ve stratejiler aşağıdaki gibidir.

- **Hedef 1. İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi**
 - **Strateji 1.** Bölge Örgün Eğitiminde Okullaşma Oranının Artırılması
 - **Strateji 2.** Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları Altyapısının Piyasa İşgücü Talepleriyle Uyumlu Hale Getirilmesi
 - **Strateji 3.** İşgücüne Katılım ve İstihdam Oranının Artırılması
 - **Strateji 4.** Çiftçi ve Üreticilere Yönelik Teorik ve Uygulamalı Eğitimlerin Sağlanması
- **Hedef 2. Kurumsal Kapasitenin ve Örgütlenme Bilincinin Artırılması**
 - **Strateji 1.** Yönetişimin İyileştirilmesi ve Kurumsal Uzmanlaşmanın Geliştirilmesi
 - **Strateji 2.** Kurumsal Hafıza Oluşturacak Sistemlerin Kurulması
 - **Strateji 3.** STK’larda, Birliklerde ve Kooperatiflerde Etkinliğin Artırılması
 - **Strateji 4.** Sosyal Yaşam Bilincinin Sağlanması

ÇGMDP, Hedef 1 ile doğrudan ilgili olmasına karşın söz konusu hedef 1 altında çocuk ve gençlere beceri kazandırmak, meslekleri tanıtmak, kariyer inşa etmek, yaratıcı düşünmeyi geliştirmek, sosyal entegrasyonu sağlamak ve zararlı alışkanlıklardan uzak tutmak amacı ile tasarlanan faaliyetler bütününe ifade eden herhangi bir strateji tanımlaması yapılmamıştır. Bu amaca yakınsayan tek strateji “Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları Altyapısının Piyasa İşgücü Talepleriyle Uyumlu Hale Getirilmesi” olarak görünse de stratejinin içeriği ağırlıklı olarak meslek liseleri ve meslek yüksekokullarında gerçekleştirilecek donanım ve eğitim programlarına odaklanmaktadır. ÇGMDP projelerinin odağında da benzer olarak çocuk ve gençlerin kariyer inşa edebilecekleri aşağıdaki donanımlar ve meslek alanları yer almaktadır. Bunlar:

- Robotik kodlama, STEM, web tasarım, mekatronik, ses ve medya, mühendislik, teknoloji girişimcilik, havacılık, spor, savat, judo, ahşap, cam, seramik, giyim, el sanatları, dans, koro, orkestra, tiyatro, hikâye, oryantir, photoshop, 3D tasarım, yazılımda oyun, bilişim, yapay zeka, MAKER atölyelerinin kurulması ve bu atölyelerde eğitimlerin verilmesinin yanı sıra teknoloji kullanımı ve mahremiyet eğitimlerinin verilmesi,
- Biyoloji laboratuvarlarının ve planetariumun kurulması ve bu merkezlerde deneysel eğitimlerin verilmesi

DAKA tarafından çocuk ve gençlerin eğitim, sağlık, bilim, kültür, sanat, spor, girişimcilik gibi alanlarda farkındalıklarını artırarak kalkınmaya entegrasyonlarını sağlamak amacıyla ilan edilen ÇGMDP kapsamında tamamlanan projelerin program ile ilgililiğinin kurulabilmesi adına söz konusu projelere ilişkin kapsamınlar ve hedef kitleler Tablo 7’de belirtilmektedir.

Tablo 7: ÇGMDP Projeleri ve Kapsamları

No	Proje Adı	Kapsam
1	Mikrodan Makroya Dünyamız ve Evren	Örgün eğitimdeki çocukların ve gençlerin uzay bilimleri ve biyoloji bilimleri hakkındaki farkındalıklarının artırılması için biyoloji laboratuvarlarının ve planetariumun kurulması, atölye eğitimlerinin verilmesi.
2	İnovasyon ve Sosyal Kalkınma Kuluçkaları	Örgün eğitimdeki çocukların ve gençlerin geleceğin meslekleri ve yaratıcı sektörler hakkındaki farkındalıklarının artırılması için atölyelerin (mekatronik, robotik kodlama, ses ve medya, STEM) kurulması, atölye eğitimlerinin verilmesi.
3	Çocuklar ve Gençlerle Geleceği Tasarlamak	Örgün eğitimdeki çocukların ve gençlerin geleceğin meslekleri ve yaratıcı sektörler hakkındaki farkındalıklarının artırılması için atölyelerin (mühendislik, robotik kodlama, havacılık, tekno-girişimcilik, spor) kurulması, atölye eğitimlerinin verilmesi.
4	Çocuk ve Gençlik Kampüsü	7-21 yaş arası özellikle rehabilitasyon ihtiyacı olan çocukların ve gençlerin sağlıklı ve üretken olabilmeleri için atölyelerin (savat işlemeciliği, judo, bilgisayar kursu, photoshop, robotik kodlama, oryantik sporu ² kursu, web tasarımı) kurulması, atölye eğitimlerinin ve seminerlerin (teknoloji kullanımı, mahremiyet seminerleri) verilmesi
5	Engelleri Hep Birlikte Aşıyoruz	Engelli gençlerin meslek sahibi olmalarını kolaylaştırmak, toplumsal hayata adaptasyonlarını ve geleceğe umutla bakmalarını sağlamak için spor, sanat, bilişim gibi alanlarda muhtelif eğitimlerin ve etkinliklerin düzenlenmesi.
6	Dijital İpekyolu Atölyesi Geleceği Kodlayan 65 Vanlı	9-14 ve 18-22 yaş grubu çocukların ve gençlerin teknoloji temelli sektörlerdeki istihdamının artırılması için ileri düzeyde programlama, 3D tasarım ve oyun geliştirme, robotik programlama, yapay zekâ eğitimlerinin verilmesi.
7	Kodlavan	Ortaokul ve lise çağı çocuklarının ve gençlerinin geleceğin meslekleri ve yaratıcı sektörler hakkındaki farkındalıklarının artırılması için 15 okula MAKER ³ atölyelerinin kurulması, robotik kodlama, yazılım eğitimlerinin verilmesi, Robovan yarışmalarının düzenlenmesi.
8	Eğitim ile Şekillenen Gelecekler	15-21 yaş aralığındaki engelli gençlerin toplumsal hayata adaptasyonlarının sağlanması için Engelsiz Yaşam Akademisinde atölyelerin (ahşap, cam, seramik, el sanatları, giyim, dijital tasarım ve bilişim) kurulması ve atölye eğitimlerinin verilmesi.
9	Tuşba Kent Tiyatrosu	12-29 yaş arası örgün öğretime devam eden çocukların ve gençlerin sanatsal yönlerinin geliştirilmesi için tiyatro ve atölyelerin (dans, koro, orkestra, hikâye, tiyatro) kurulması, atölye eğitimlerinin verilmesi.

ÇGMDP öncelikleri ile 2014-2023 Bölge Planı stratejileri arasındaki yakınsama durumu ilgililik yönünden Tablo 8’deki gibi değerlendirilmektedir. ÇGMDP kapsamında tamamlanan 9 proje, birden fazla öncelik kapsamına girmektedir. 6’sı yenilikçi, girişimci ve yaratıcı düşünce eğitimlerinin öne çıktığı Öncelik 1 ile; 6’sı kültür, sanat ve spor eğitimlerinin öne çıktığı Öncelik 2 ile; 3’ü ise sosyal yaşama uyum sağlaması amaçlanan hedef grup eğitimlerinin öne çıktığı Öncelik 3 ile uyumludur. Sonuç olarak program, ağırlıklı olarak örgün eğitimde yer alan çocukların ve gençlerin yaratıcılıklarını ve kariyer seçimlerini geliştirmek üzerinde bir ilgililiğe sahiptir.

² Harita yardımıyla yön bulmayı içeren, zamana karşı yapılan bir spor

³ Maker kültürü, teknoloji ile kendin yap kültürünün birleşmesinden oluşan, dünyada hızla yayılan yeni nesil üretim atölyeleri akımıdır.

Tablo 8: Ajans 2014-2023 Bölge Planı ve Program Öncelikleri Arasındaki İlgililik

2014-2023 Bölge Planı Gelişme Eksenleri, Hedef ve Stratejileri		ÇGMDP Öncelikleri	İlgili Projeler
GELİŞME EKSENİ (III) : GÜÇLÜ TOPLUM	Hedef 1: İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Strateji 2: Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları Altyapısının Piyasa İşgücü Talepleriyle Uyumlu Hale Getirilmesi	Öncelik 1. Çocuk ve Gençlere yönelik yenilikçi, girişimci yaratıcı düşünce gücünün geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin desteklenmesi	• Mikrodan Makroya Dünyamız ve Evren • İnovasyon ve Sosyal Kalkınma Kuluçkaları • Çocuklar ve Gençlerle Geleceği Tasarlamak • Çocuk ve Gençlik Kampüsü • Dijital İpekyolu Atölyesi • Geleceği Kodlayan 65 Vanlı • Kodlavan
		Öncelik 2. Çocuk ve Gençlere yönelik eğitim, kültür, sanat, spor faaliyetlerinin desteklenmesi	• İnovasyon ve Sosyal Kalkınma Kuluçkaları • Çocuklar ve Gençlerle Geleceği Tasarlamak • Çocuk ve Gençlik Kampüsü • Tuşba Kent Tiyatrosu • Engelleri Hep Birlikte Aşıyoruz • Eğitim ile Şekillenen Gelecekler
		Öncelik 3. Çocuk ve Gençlerin sosyal yaşama uyumunu sağlamak üzere, özel ilgi gerektiren alanlarda, önleyici ve geliştirici faaliyetlerin desteklenmesi	• Engelleri Hep Birlikte Aşıyoruz • Eğitim ile Şekillenen Gelecekler • Çocuk ve Gençlik Kampüsü

3.3.2 Etkinlik

Program ve projede etkinlik, belirli bir zaman dilimi içinde çeşitli faaliyetleri yürüterek kullanılan girdiler ile müdahale sonucu belirlenen zaman aralığında hedeflenen sayı ve kalitede çıktıların üretilmesidir (Meydan, 2014).

Etkinlik kavramı kaynağın nasıl kullanıldığını ölçen bir kavramdır. ÇGMDP kapsamında yürütülen projelere verilen desteğin program ve proje bazlı maliyet etkinliği incelenmiştir.

Projelerin maliyet etkinliğini ölçmek için projenin asıl amacına hizmet edecek olan ve proje bütçesinin de ağırlıklı kısmını oluşturan ekipman ve malzeme, (destek yararlanıcısı tarafından aynı katkı eş finansman olarak sunulan ücretler dışında kalan) insan kaynakları ve eğitim satın alımı maliyetleri dikkate alınmış olup maliyet etkinliği hesabında her bir proje için bütçede sözleşme imza aşamasında faaliyetlerin bütçe tutarı ile faaliyet gerçekleştirildikten sonraki nihai gerçekleşme tutarları karşılaştırılmıştır. Bu kısımda dikkate alınan bir diğer kriter ise proje başlangıcında öngörülen bütçe miktarlarının ne kadarının gerçekleştiğini gösteren gerçekleşme oranıdır. Program bazında ise tüm projelerin bütçede sözleşme imza aşamasında faaliyetlerin bütçe tutarının toplamı ile faaliyet gerçekleştirildikten sonraki nihai gerçekleşme tutarlarının toplamı karşılaştırılmıştır.

$$\text{Maliyet Etkinliği} = \left\{ \frac{\text{Sözleşme Tutarı} * \text{Gerçekleşme Oranı} - \text{Gerçekleşen Bütçe}}{\text{Gerçekleşen Bütçe}} + 1 \right\} * 100$$

Tablo 9: Programın Maliyet Etkinliği

Proje Referans No	Satın Alma Faaliyetleri	Bütçede Belirtilen Maliyetler (TL)	Nihai Gerçekleştirme r (TL)	Gerçekleşme Oranı	Maliyet Etkinliği (%)
TRB2/18/ÇGMDP/0016	Ekipman ve Malzeme	910.000,00	1.090.100,00	1	83,47
TRB2/18/ÇGMDP/0022	Ekipman ve Malzeme	631.489,00	674.690,00	0,8	74,87
TRB2/18/ÇGMDP/0023	Ekipman ve Malzeme	654.744,00	623.147,50	1	105,07
TRB2/18/ÇGMDP/0024	Ekipman ve Malzeme	320.038,01	315.518,48	0,9	91,28
TRB2/18/ÇGMDP/0030	Ekipman ve Malzeme	163.675,00	177.264,97	1	92,33
	İnsan Kaynakları	34.000,00	23.400,00	1	145,29
	Eğitimler	31.000,00	31.000,00	1	100
TRB2/18/ÇGMDP/0043	Ekipman ve Malzeme	147.800,00	149.351,15	1	98,96
	İnsan Kaynakları	131.800,00	149.466,66	1	88,18
	Eğitimler	420.140,00	139.255,00	0,3	90,51
TRB2/18/ÇGMDP/0046	Ekipman ve Malzeme	604.980,00	471.116,50	0,67	86,03
	Eğitimler	1.500,00	68.756,85	1	2,18
TRB2/18/ÇGMDP/0047	Ekipman ve Malzeme	381.209,57	364.108,61	0,9	94,22
TRB2/18/ÇGMDP/0051	İnsan Kaynakları	0,00	29.555,40	1	0
	Ekipman ve Malzeme ve Eğitimler ⁴	815.550,00	385.586,52	0,4	84,60
TOPLAM		4.337.925,58	4.692.317,64		
ORTALAMA					82,47
Programın Etkisi (Ağırlıklı Ortalama)					86,70

⁴ İlgili projede düzenlenecek eğitimlere ve alınacak malzeme ve ekipmana ilişkin harcamaları tek bütçe kalemi altında düzenlendiğinden, maliyet etkinliğine ilişkin değerlendirme yapılırken satın alma faaliyetleri, diğer projelerden farklı olarak tek başlık altında değerlendirilmiştir.

Proje uygulama sürecinde bütçede yer alan faaliyetlere ilişkin nihai gerçekleşen maliyetler proje bütçesinde yer alan bütçe tutarından ortalama %17,53 oranında daha yüksek seviyede gerçekleşmiştir. Bu nedenle program, proje bazlı ele alındığında, sözleşme bütçelerine göre %17,53 daha yüksek maliyetlidir. Program düzeyinde etkinliği hesaplamak için ilk aşamada proje bütçelerinde yer alan maliyetlerin program bazında yapılan toplam harcamalara oranlanmasıyla söz konusu harcamaya ait ağırlık katsayısı bulunmuştur. Programın toplam etkisi (ağırlıklı ortalama) ise proje bazında yapılan satın almaların ağırlık katsayıları toplanarak hesaplanmıştır. Program düzeyinde etkinlik oranına bakıldığında, programın sözleşme bütçelerinin toplamına göre %13,3 daha maliyetli olduğu görülmektedir.

Program kapsamında desteklenen projelerde sunulan bildirim mektupları ve zeyilnameler incelendiğinde, destek yararlanıcılarının 5 zeyilnamede “*proje sunumundan bugüne değişen piyasa koşulları ve artan maliyetleri*” gerekçe göstererek bütçe kalemleri arasında değişiklik veya süre uzatımı talebinde bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte program kapsamında destek almaya hak kazanan “Gençler İçin Mesleki Eğitim Merkezi Projesi”, proje başlangıcından kısa bir süre sonra artan maliyetler gerekçesi ile feshedilmiştir. Destek yararlanıcıları, artan maliyetlere bağlı ortaya çıkan darboğazı aşmak için temin edilecek makine, ekipman ve malzeme alımlarında sayı azaltmaya gitmişlerdir. Zeyilnamelerle gerçekleştirilen düzenlemeler, programın maliyet etkinliğini olumsuz yönde etkilemiştir.

3.3.3 Etkililik

Etkililik kriteri kapsamında, elde edilen çıktı ve sonuçlar ile desteklerin temel amaç ve önceliklerinin karşılaştırması yapılmaktadır⁵. Proje döngüsü yönetiminde etkililik değerlendirmesi, proje faaliyetlerinin projenin genel ve özel amaçlarına sağladığı katkılar ile hedef grubun sorun ve ihtiyaçlarının karşılanmasındaki başarı düzeyinin ölçülmesi olarak tanımlanmaktadır.

Program veya proje müdahaleleri ile üretilen sonuç ve etkiler arasında sebep-sonuç ilişkilerinin kurulması ihtiyacı tüm değerlendirme yaklaşımlarında kullanılan yöntemlerin ortak sorunudur. Bu sorunun kaynağında, hiçbir sonuç ya da etkinin tek bir nedeni olmaması ve tek bir müdahalenin birden fazla sonuç ve etkisinin olabilmesi yer almaktadır. Bu sorun değerlendirme faaliyetlerinin tasarımında bazı tercihlerin yapılması ihtiyacını doğurmuş ve farklı değerlendirme modellerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu modellerden “hedeflere ulaşma modeli” etkililiği değerlendirmenin odağına yerleştirir, programın ya da projenin varsayılan hedeflerine ulaşma düzeyine odaklanır. Hedeflere ulaşma düzeyi belirlenirken tasarım aşamasında ortaya konulan hedefler baz alınır. Bu nedenle, modelin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için açık ve ölçülebilir hedeflerin programlama aşamasında belirlenmiş olması gerekir. Diğer bir ifadeyle, bu modelin işletilebilmesi için performans göstergeleri ile desteklenmiş ve iyi hazırlanmış mevcut durum analizlerine ihtiyaç duyulur. Bununla birlikte, proje hazırlık ve uygulama aşamalarında faaliyetlerin gerçekleştirilmesinden ziyade, kaynak kullanımına odaklanma eğilimi, hedeflere ulaşma modelinin kullanımını zorlaştırmaktadır⁶.

$$Etkililik = \frac{\text{Gerçekleşen Çıktı}}{\text{Planlanan Çıktı}}$$

Kaynak: Mandl et al, 2008: 3

ÇGMDP’nin etkililik hesabında karşılaşılan en temel sorun, program tasarım aşamasında belirlenen performans göstergelerinde proje süresi içerisinde tamamlanamayacak bazı hedefler

⁵ Kalkınma Ajansları Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar

⁶ Proje Döngüsü Yönetiminde Etkililik Değerlendirmesi-DPT Uzmanlık Tezi Volkan İdris Sarı

öngörülmesi olmuştur. Özellikle program kapsamında belirlenen performans göstergelerinin bazıları eğitim ve istihdama ilişkin olduğundan, belirlenen hedeflere ulaşılması için proje süresinin sonrasındaki süreçte mümkün olabilmektedir. Destek yararlanıcıları tarafından nihai raporlar yalnızca proje süresi içerisindeki gerçekleşmeyi gösterdiğinden, projelerin performansına ilişkin güncel analize imkân tanımamaktadır.

Bu nedenle başvuru aşaması ve uygulama sonrası göstergelerin karşılaştırılmasında yalnızca destek yararlanıcıları tarafından KAYS'a girilen performans göstergeleri baz alınmamış, özellikle eğitim ve istihdam içerikli performans göstergelerine yönelik sağlıklı bir değerlendirme yapılabilmesi amacıyla Kasım ve Aralık 2023 tarihlerinde gerçekleştirilen anket değerlerinden de faydalanılmıştır.

Tablo 10: Proje Bazlı Etkililik

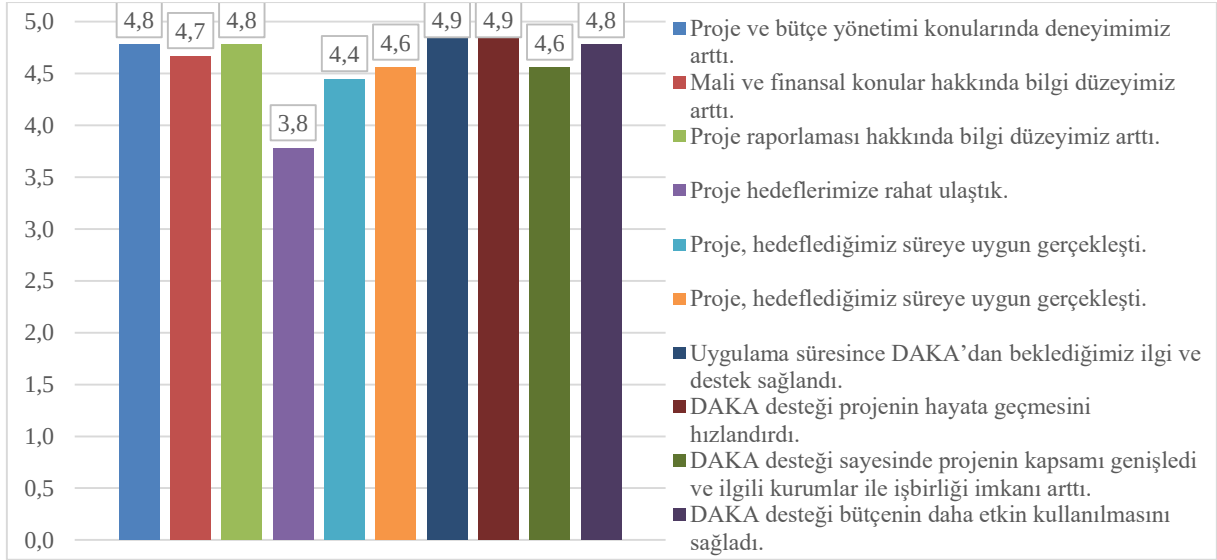
Proje No	Gösterge	Başlangıç Değeri	Hedef	Gerçekleşen	Etkililik(%)
TRB2/18/ÇG MDP/0016	Doğrudan Faydalanıcı Sayısı	0	37.500	7.443	19,84
	Eğitim Sayısı	0	192	0	0
	Eğitim Süresi				
	Lisans ve Üzeri Eğitimli Kadın İstihdam Sayısı	0	2	1	50
TRB2/18/ÇG MDP/0022	Doğrudan Faydalanıcı Sayısı	0	1.660	2.400	144,57
	Projeden Faydalanan Mahalle Sayısı	0	6	5	83,33
	Merkez/Atölye/Destek Odası Sayısı (Çocuk)	0	13	8	61,53
	Merkez/Atölye/Destek Odası Sayısı (Genç)	0	8	3	37,5
	Eğiticilerin Eğitimine Katılan Kişi Sayısı	0	52	60	115,38
	Çocuk ve Gençler İçin Hazırlanan Müfredat Sayısı	0	10	9	111,11
TRB2/18/ÇG MDP/0023	Doğrudan Faydalanıcı Sayısı	0	750	750	100
	Eğitim Sayısı	0	40	36	90
	Ortak Kullanım Amaçlı Spor Alanı Sayısı	0	3	3	100
	Merkez/Atölye/Destek Odası Sayısı	0	5	5	100
	Girişimci Sayısı (Kadın)	0	75	75	100
	Eğitilen Çocuk Sayısı	0	300	300	100
	Özel Yetenekliler İçin Hazırlanan Müfredat Sayısı	0	3	3	100
	Eğiticilerin Eğitimine Katılan Kişi Sayısı	0	15	0	0
	Doğrudan Faydalanıcı Sayısı - Girişimcilik Eğitimi Alan Genç	0	150	0	0

	Düzenlenmiş Bilinçlendirme/Yaygınlaştırma Faaliyeti Sayısı (Toplantı, Seminer, Konferans, Sergi, Çalıştay, Organizasyon vs.)	0	5	0	0
TRB2/18/ÇG MDP/0024	Doğrudan Faydalanan Sayısı	1.000	800	1.500	187,5
	Eğitim Sayısı	0	11	3	27,27
	Eğitime Katılan Kişi Sayısı	800	1.000	1.500	150
	Bağımlılıkla Mücadele Alanında İşbirliği Geliştiren Kurumların Sayısı	0	3	0	0
	Eğitilen/Rehabilitasyon Edilen Madde Bağımlısı Sayısı	0	500	500	100
	Projeden Faydalanan Mahalle Sayısı	0	15	15	100
	Eğiticilerin Eğitimine Katılan Kişi Sayısı	0	10	0	0
TRB2/18/ÇG MDP/0030	Doğrudan Faydalanan Sayısı	0	50	350	700
	Eğitim Sayısı	0	5	3	60
	Düzenlenmiş Bilinçlendirme/Yaygınlaştırma Faaliyeti Sayısı	0	5	0	0
	Gönüllü Çalışan Sayısı	0	5	1	20
TRB2/18/ÇG MDP/0043	Doğrudan Faydalanan Sayısı	0	280	280	100
	Eğitim Sayısı	0	30	30	100
	Eğitim Süresi (Saat)	0	690	690	100
	Merkez/Atölye/Destek Odası Sayısı (Çocuk)	0	2	0	0
	Bilinçlendirme/Yaygınlaştır ma Faaliyetine (Seminer, Konferans, Sergi, Çalıştay vs.) Katılan Kişi Sayısı	0	500	0	0
	Eğitime Katılan Kişi Sayısı	0	280	255	91,07
TRB2/18/ÇG MDP/0046	Doğrudan Faydalanan Kişi Sayısı	0	5.408	5.300	98
	Doğrudan Faydalanan Sayısı - Mesleki Eğitim Alanlar	0	570	595	104,38
	Eğitim Sayısı	0	15	20	133,33
	Eğitim Süresi (Saat)	0	144	144	100
	Projeden Faydalanan Mahalle Sayısı	0	12	11	91,66
	Düzenlenmiş Bilinçlendirme/Yaygınlaştırma Faaliyeti Sayısı (Toplantı, Seminer, Konferans, Sergi, Çalıştay, Organizasyon vs.)	0	2	3	150

	Seminer, Konferans, Sergi, Çalıştay, Organizasyon vs.)				
	Merkez/Atölye Sayısı	0	15	10	66,66
TRB2/18/ÇG MDP/0047	Doğrudan Faydalancı Sayısı	0	500	490	98
	Eğitim Sayısı	0	2	6	300
	Eğitim Süresi	0	8	32	400
	Eğitilen Engelli Sayısı	0	80	60	75
	Tedavi/Rehabilitasyon Hizmetlerinden Faydalanan Çocuk Sayısı	0	150	150	100
TRB2/18/ÇG MDP/0051	Doğrudan Faydalancı Sayısı	0	160	60	37,5
	Eğitim Sayısı	0	5	2	40
	Eğitime Katılan Kişi Sayısı	0	160	57	35,62
	Eğitim Süresi	0	1.430	880	61,53
	Çocuk ve Gençler İçin Hazırlanan Müfredat Sayısı	0	5	3	60
	Doğrudan Faydalancı Sayısı - Düzenli Geliri Olmayanlar	0	160	22	13,75
	Düzenlenmiş Bilinçlendirme/Yaygınlaştırma Faaliyeti Sayısı	0	14	0	0

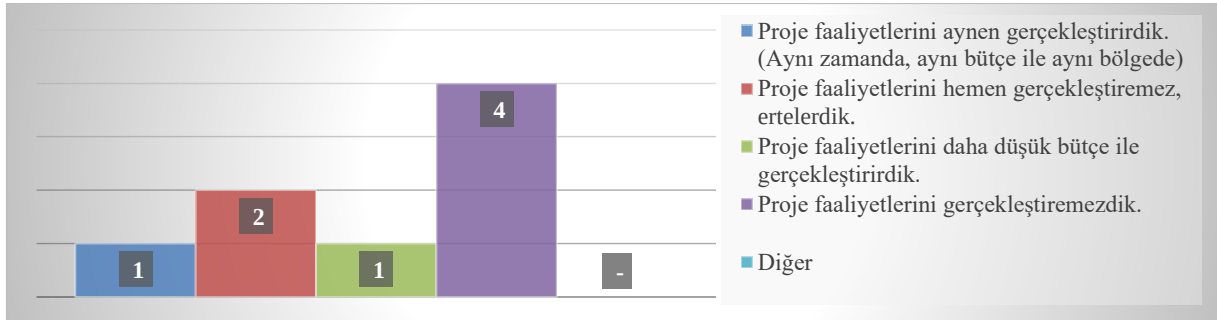
Yapılan anket çalışmasında 9 proje yararlanıcısına projenin etkililiğine ilişkin sorulan sorular ve alınan yanıtları özetleyen şema Şekil 8’de yer almaktadır. Mali destek programı yararlanıcılarına yöneltilen 10 önermeye 1 ile 5 arasında puan vermesi (1=tamamen katılmıyorum, 5=tamamen katılıyorum) istenmiştir. Destek yararlanıcıları genel olarak, projeye ilişkin olumlu bir kanaate sahip olduklarını belirtmişlerdir. Özellikle projenin hayata geçirilmesindeki Ajans desteğinin hızlandırıcı bir işleve sahip olduğuna ve uygulama süresince Ajanstan beklenen düzeyde ilgi ve desteği gördüklerine yönelik geniş bir kanaatin olduğunu ifade etmek mümkündür. Buna karşın, destek yararlanıcılarının, proje hedeflerine rahatlıkla ulaşma ve hedeflenen süre içerisinde tamamlanması hususlarında, benzer oranda bir pozitif kanaat taşımadığı görülmektedir.

Şekil 8 : Projenin Yararlanıcılara Katkısı

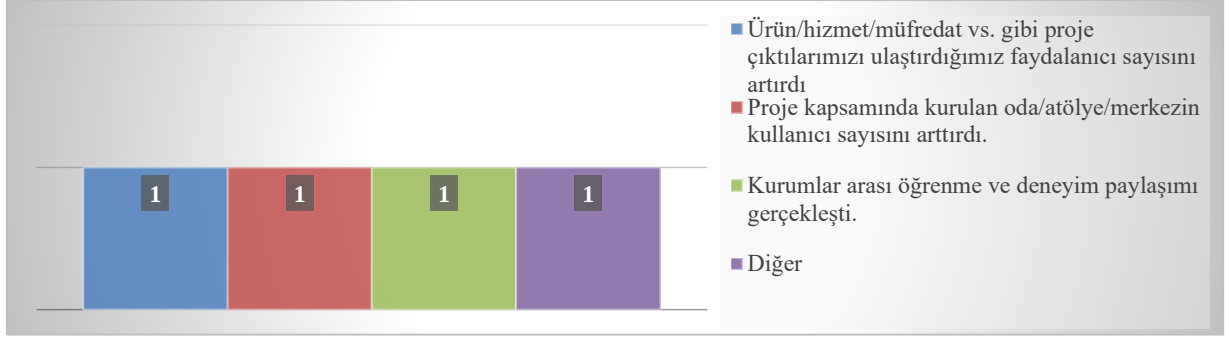
Destek yararlanıcılarına projelerin hayata geçirilmesinde hibe katkısının rolüne yönelik görüşleri sorulduğunda, 9 yararlanıcıdan 4'ü proje faaliyetlerini gerçekleştiremeyeceklerini, 2'si proje faaliyetlerini ivedilikle gerçekleştiremeseler bile zaman için yapabileceklerini, kalan 1'i proje faaliyetlerini her şekilde gerçekleştirebileceklerini, diğeri ise proje faaliyetlerini daha düşük bütçe ile olsa da gerçekleştirebileceklerini ifade etmişlerdir.

Şekil 9: Hibe Katkısı Olmadan Projenin Gerçekleştirilmesi

Bununla birlikte, destek yararlanıcıları, mali destek programı kapsamında gerçekleştirilen iş birlikleri neticesinde, proje çıktılarının ulaştığı faydalananı sayısında artış (1), proje kapsamında kurulan merkezler nedeniyle kullanıcı sayısında yaşanan artış (1) ve kurumlar arası öğrenme ve tecrübe paylaşımı (1) gibi katkılar elde edildiğini ifade etmiştir.

Şekil 10: İş Birliklerinin Katkısı

3.3.4 Etki

Etki kriteri ile desteklerin uygulamasının tamamlanmasını müteakip olumlu ya da olumsuz, beklenen veya beklenmeyen, doğrudan ya da dolaylı şekilde ortaya çıkan sosyal, ekonomik ve çevresel değişikliklerin ölçülmesi amaçlanmaktadır. Program sonrası değerlendirmenin zamanlamasına ve projelerin türlerine göre etkilerin ortaya çıkma durumu farklılık gösterebilecektir. Burada amaç etki analizi gerçekleştirmek değil, destek uygulaması ile ortaya çıkan tüm sonuçların belirlenmesi ve program sonrası değerlendirme kapsamında raporlaştırılmasıdır⁷.

Yapılan anket çalışmasında 9 proje yararlanıcısına proje etkisine ilişkin sorulan sorular ve alınan yanıtları özetleyen şema Şekil 11’de yer almaktadır.

Şekil 11 :Yararlanıcı Açısından Projenin Etkisi

⁷ Kalkınma Ajansları Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar

Anketin genel sonucunda eğitim sektörü paydaşlarının konu ile ilgili farkındalık seviyelerinin arttığı, paydaşlar arası iletişim düzeyinin güçlendiği, nihai yararlanıcıların kariyer planlarını oluşturmada geleceğe umutla baktığı, toplumsal sorumluluk hissini geliştirdiği ve kişisel gelişime katkı sağlandığı şeklindeki olumlu sonuçlar öne çıkmaktadır. Bunun yanı sıra istihdam edilebilirlik, özel sektörün konuya ilgisi, gönüllülük esaslı çalışma ve ailelerde bilinçli davranış şekli konularında ilerleme sağlanamadığı şeklindeki nispeten olumsuz sonuçlar da öne çıkmaktadır.

Ankete katılan 9 yararlanıcının büyük çoğunluğu, projenin sosyal entegrasyonu güçlendirdiğini vurgulamıştır. Özellikle gençlerin toplumsal faaliyetlere katılımında artış, yerel paydaşlarla iş birliği imkânlarının gelişmesi ve dezavantajlı grupların dâhil edilmesi gibi olumlu sonuçlar öne çıkmıştır.

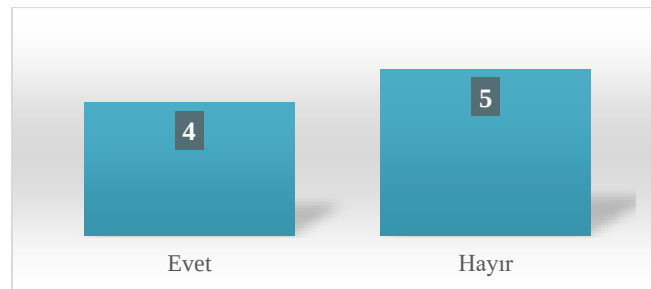
Yararlanıcıların yaklaşık %70'i, projenin istihdam edilebilirlik becerilerini geliştirdiğini ifade etmiştir. Mesleki eğitimler ve staj imkânları sayesinde gençlerin işgücü piyasasına hazırlanması olumlu karşılanmıştır.

Ancak, ekonomik etkilerin kısa vadede sınırlı kaldığı, kalıcı istihdam oranlarında henüz belirgin bir artış gözlemlenmediği de bazı yanıtlarda dile getirilmiştir.

Yararlanıcıların %85'i projenin hedef kitlesinin ihtiyaçlarına uygun olduğunu düşünmektedir.

Destek yararlanıcılarına proje sonrasında projenin etkilerinin ölçüp ölçmediklerine ilişkin sorulan soruda ankete katılan 9 yararlanıcıdan 4'ü etki ölçmeye ilişkin çalışma yaptıklarını, 5'i ise herhangi bir etki ölçme çalışması yapmadıklarını belirtmiştir.

Şekil 12: Proje Sonrası Etki Çalışması

3.3.5 Sürdürülebilirlik

Sürdürülebilirlik, proje çıktı ve sonuçlarının destek tamamlandıktan sonra da devam edebilmesini ifade eder. Bu kapsamda, finansal, çevresel, sosyo-kültürel etkenler ile risklerin mevcudiyeti ve destek uygulamalarını etkileme düzeyi dikkate alınır⁸.

Sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için programın tasarım aşamasından başlanarak sürdürülebilir hedefler ortaya konmalı, yine aynı şekilde başvuran projelerin de hedeflerinin sürdürülebilir olmasına dikkat edilmelidir. Bu amaçla ÇGMDP Başvuru Rehberi proje değerlendirme tablosunda sürdürülebilirlik, Tablo 11'deki şekli ile yer almaktadır:

Tablo 11: ÇGMDP Başvuru Rehberi Değerlendirme Tablosunda Sürdürülebilirlik

Sürdürülebilirlik	15 Puan
Projenin, hedef grupları üzerinde somut bir etkisi olması bekleniyor mu? (etkilenen işletme sayısı, faaliyetin bölgesel önemi, beklenen turist ve ziyaretçi sayısında artış, ilin genel ekonomik ortamında sağlanan gelişmeler vs.)	5 Puan

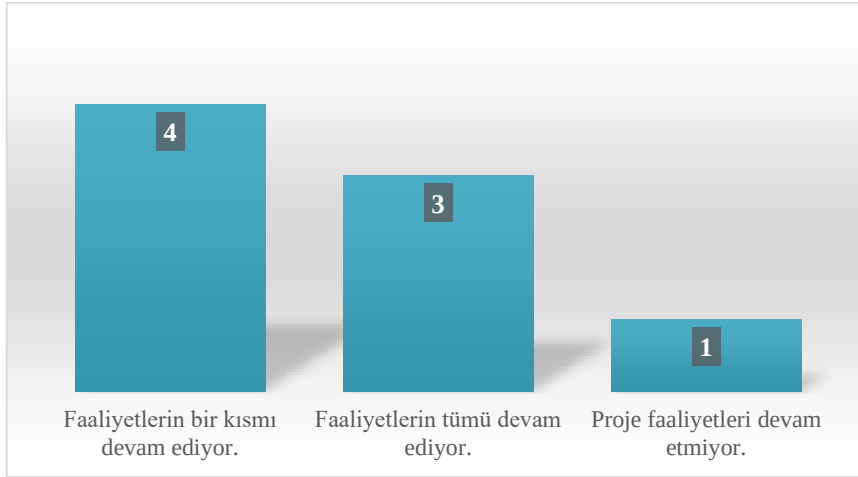
⁸ Kalkınma Ajanslarınca Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar

Proje potansiyel çarpan etkileri içermekte midir? (proje sonuçlarının yinelenmesi ve daha geniş alanları etkilemesi ile bilgi yayılması dâhil olmak üzere)	5 Puan
Teklif edilen projenin beklenen sonuçları sürdürülebilir mi? - mali açıdan (destek sona erdikten sonra faaliyetler nasıl finanse edilecek?) - kurumsal açıdan (faaliyetlerin devam ettirilmesine imkân tanıyan yapılar proje sonunda da devam edecek mi? Projenin sonuçları yerel olarak sahiplenilecek mi?)	5 Puan

Projelerin seçim aşamasında sürdürülebilirlik konusunda yukarıdaki kriterler göz önünde bulundurulurken başarılı bulunan projeler tamamlandıktan sonra yapılan anket çalışmasında sorulan sorular ve verilen yanıtlara ilişkin gösterim Şekil 13’de yer almaktadır.

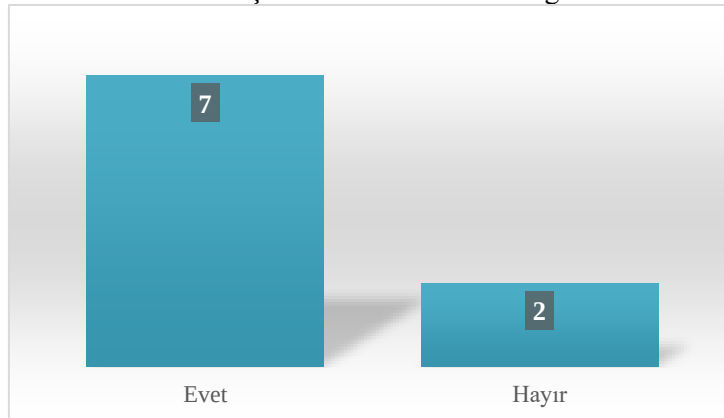
Anket sorusunu yanıtlayan 8 yararlanıcıdan 3’ü proje faaliyetlerinin tamamının devam ettiğini, 4’ü proje faaliyetlerinin bir kısmının devam ettiğini ve 1’i de proje faaliyetlerinin sürdürülmediğini ifade etmiştir.

Şekil 13: Proje Sonrası Faaliyetlerin Devamlılığı

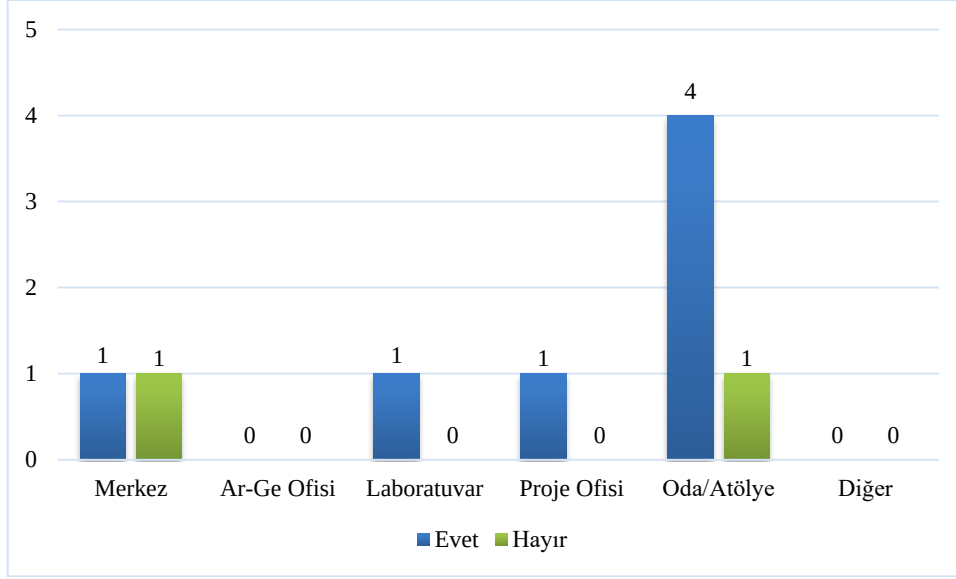
Ankete katılan 9 yararlanıcıdan 7’si proje kapsamında kurulan veya geliştirilen alanın faaliyetlerine devam ettiğini ve 1 yararlanıcı ise alanın devam etmediğini belirtmiştir.

Şekil 14 : Proje Sonrasında Kurulan/Geliştirilen Alanın Devamlılığı

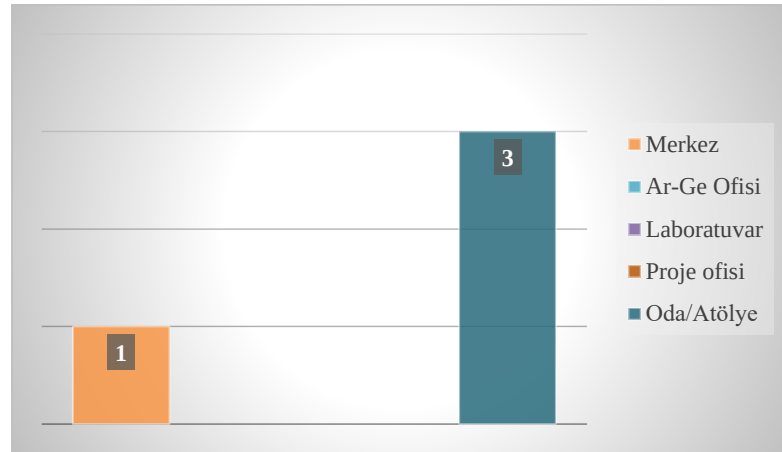
Proje kapsamında geliştirilen veya kurulan alan devamlılığına ilişkin sorunun yatırım türlerine göre yukarıdaki tabloda detaylı bir şekilde verilmiştir. Devam etmeyen yatırımlardan 1 tanesi kurulan merkez, diğeri ise atölyedir.

Şekil 15 : Proje Sonrasında Kurulan/Geliştirilen Alanın Türlerine Göre Devamlılığı

Yatırım yapılan alanda aktif olarak faaliyetlerini sürdüren 7 yararlanıcının 3'ü oda/atölye kapasitesini, 1 tanesi de merkez kapasitesini geliştirmiştir.

Şekil 16 : Aynı Alanda Ek Faaliyetler/Yatırımlar

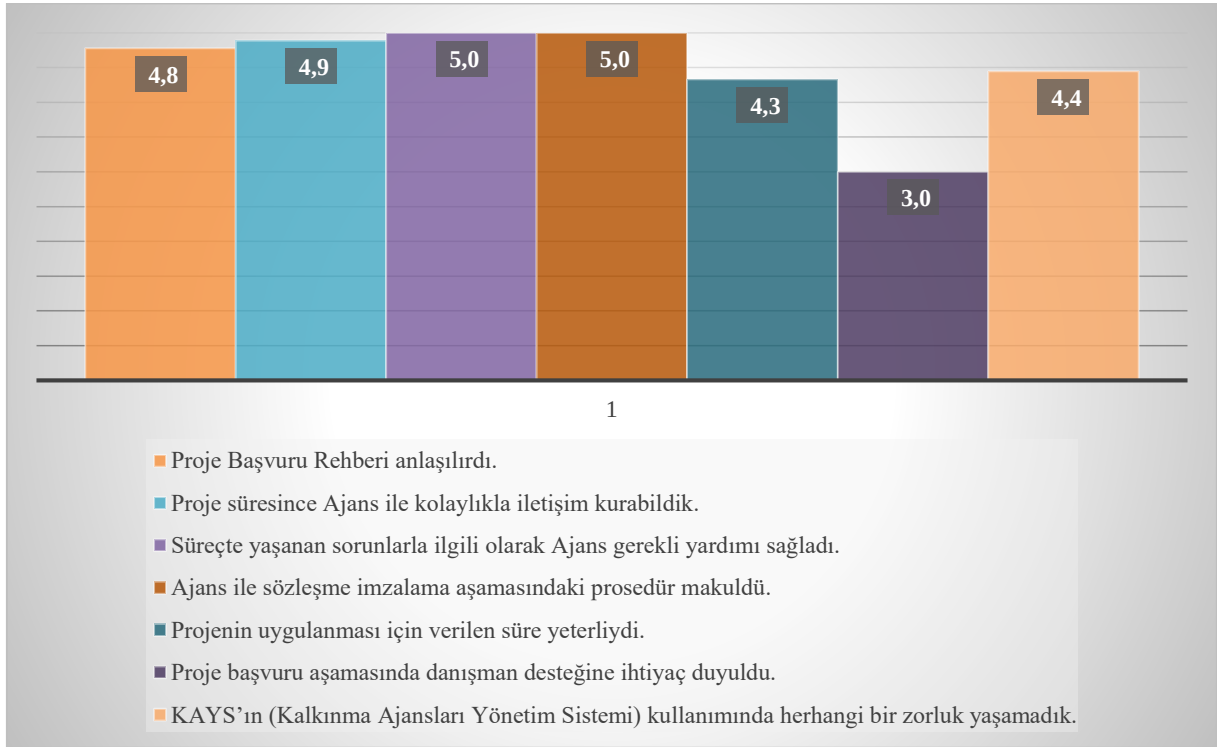
3.3.6 Destek Geri Bildirimi

Yararlanıcıların destek sürecine ilişkin düşüncelerinin alındığı anket sorusunda proje sahiplerinden 4'ü Ajans tarafından sağlanan hibe miktarının, destek oranının ve ön ödeme yüzdesinin cazip olduğunu, 2'si bu oranların cazip olmadığını belirtmiştir. Bir yararlanıcı ise destek tutarı, oranı ve ön ödeme yüzdesi hakkında fikir belirtmek istememiştir.

Yararlanıcıların, destek sürecinin uygunluğuna ilişkin görüşlerini 1 ile 5 arasında (1- Kesinlikle Katılmıyorum ve 5- Kesinlikle Katılıyorum olacak şekilde) puanlamaları istenmiştir. Destek sürecinin uygunluğuna ilişkin görüşlere bakıldığında Ajans imajının genel olarak olumlu olduğu söylenebilir. Proje sahiplerinin destek süreci boyunca Ajans ile kolaylıkla iletişime geçtiği, süreçte yaşanan sorunlara ilişkin desteğin Ajans tarafından sağlandığı, sözleşme aşamasındaki prosedürlerin makul olduğu belirtilmiştir. Ancak uygulama için verilen sürenin yeterliliği, başvuru rehberinin anlaşılabilirliği, KAYS kullanımında sorun yaşanıp yaşanmadığı konularında verilen puanların daha düşük olduğu görülmektedir. “Proje başvuru esnasında danışman desteğine ihtiyaç duyuldu” ifadesine 3 yararlanıcı katılmıyorum, 3 yararlanıcı kısmen katılıyorum, 1 yararlanıcı katılıyorum ve 1 yararlanıcı kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Danışman desteğine duyulan ihtiyacın düşük olması, proje kültürünün yaygınlaşması açısından

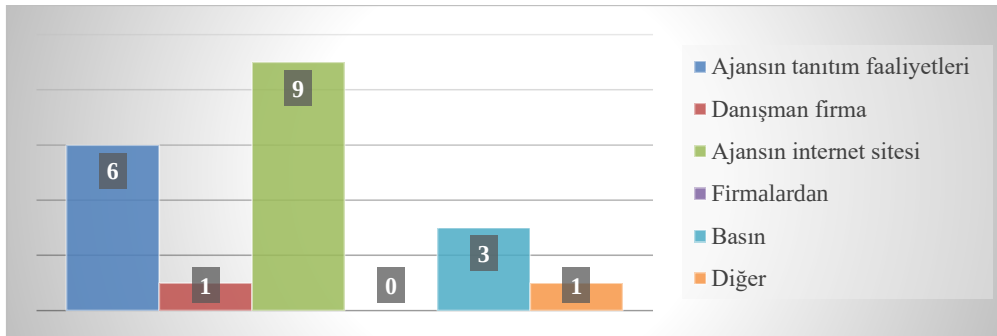
önemli bir göstergedir. Destek sürecinin uygunluğuna ilişkin görüşler aşağıdaki grafikte yer almaktadır.

Şekil 17: Yararlanıcıların Destek Sürecine İlişkin Düşünceleri

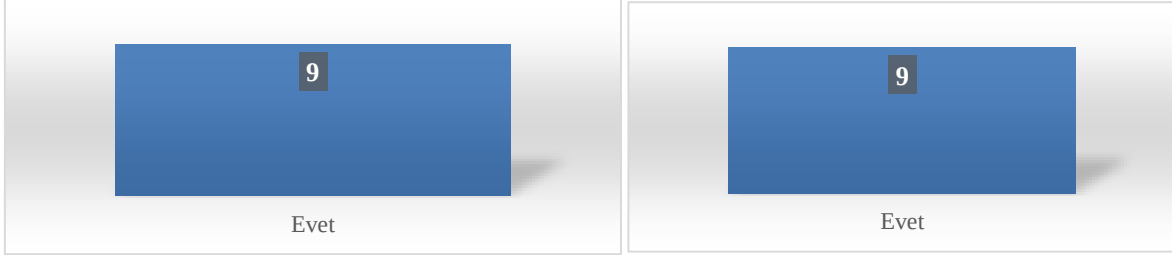
Ajans desteklerinden haberdar olma şekilleri dikkate alındığında Ajans internet sitesi ve tanıtım faaliyetlerinin etkin olduğu görülmektedir. Tüm proje sahipleri internet sitesinin ve 6 yararlanıcı Ajans tanıtım faaliyetleri ile desteklerden haberdar olduğunu belirtmiş olduğundan bu faaliyetlerin desteklerden haberdar olunması için önemli bir işlev gördüğü söylenebilir. 1 Proje sahibi diğer araçlar yardımıyla, 1 proje sahibi ise danışman firma aracılığıyla haberdar olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte basın yoluyla haberdar olanların oranı %33 gibi nispeten düşük bir seviyede kalmıştır.

Şekil 18: Ajans Desteklerinden Haberdar Olma Şekli

Tüm proje sahipleri ihtiyaçlarına uygun bir destek olması halinde Ajanstan tekrar destek almak istediklerini belirtmiştir. Yine tüm Yararlanıcılar Ajans destek mekanizmasından genel olarak memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

Şekil 19: Ajans Desteğine Tekrar Başvurma İsteği (solda), Ajans Desteklerinden Memnun Olma (sağda)

Belirtilmesi istenen başka husus olup olmadığı konusunda bir yararlanıcı proje kapsamında kurulan uzay atölyesinde bulunan teleskoplara uygun bir gözlem evinin kurulması projenin hedeflerine ulaşmasının kolaylaştıracağını ve kapsamını genişleteceğini belirtmiştir. Gözlem evinin proje yazım aşamasında dâhil edilmediğini, yeni bir destek ile projenin devamı niteliğinde olan gözlem evinin kurulmasının çok verimli olacağını belirtmiştir.

Bu soruya cevap veren bir destek yararlanıcısı proje koordinatörünün proje paydaşları ile bilgi ve belge paylaşımı yapmadığı için proje hedeflerine ulaşamadığını, projenin koordinatörünün başka bir kuruma tayini çıktığı için anket kapsamındaki sorulara net bir cevap verilemediğini ve bu nedenle sayısal verilerin girilemediğini belirtmiştir.

4 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

DAKA tarafından uygulanan ÇGMDP, TRB2 Bölgesi'ndeki çocuk ve gençlerin sosyal, ekonomik ve kültürel kalkınma süreçlerine entegrasyonunu sağlamak amacıyla hayata geçirilmiş önemli bir girişimdir. Program kapsamında desteklenen 9 proje, bölgenin dinamik genç nüfusunun potansiyelini harekete geçirmeyi, eğitim, istihdam, sosyal uyum ve girişimcilik alanlarında kapasite geliştirmeyi hedeflemiştir. Bu bölümde, programın genel performansı, hedeflere ulaşma düzeyi, karşılaşılan zorluklar ve gelecek perspektifleri detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

4.1 Programın Genel Performansı ve Hedeflere Ulaşma Düzeyi

Programın temel amacı, çocuk ve gençlerin eğitim, sağlık, bilim, kültür, sanat, spor ve girişimcilik alanlarında farkındalıklarını artırarak kalkınma süreçlerine aktif katılımını sağlamaktır. Bu kapsamda belirlenen 75 performans göstergesinden 50'si kullanılmış, 25'i ise yararlanıcılar tarafından anlamlandırılmamış veya uygulanamamıştır. Kullanılan göstergelerin %67'si eğitim, doğrudan faydalanıcı sayısı ve rehabilitasyon hizmetleri gibi alanlarda odaklanırken, istihdam ve sürdürülebilirlik göstergelerinde eksiklikler gözlemlenmiştir. Örneğin, "Lisans ve Üzeri Eğitimli Kadın İstihdam Sayısı" gibi kritik göstergelerde hedeflerin yalnızca %50'sine ulaşılabilmiştir. Buna karşılık, "Doğrudan Faydalanıcı Sayısı" gibi göstergelerde %100'ün üzerinde başarı sağlanmış, özellikle robotik kodlama, STEM eğitimleri ve kültürel faaliyetlerle 7.443 çocuk ve gence ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, programın beşeri sermayenin geliştirilmesi konusunda önemli bir etki yarattığını göstermektedir.

Projelerin bütçe gerçekleşme oranı %77,6 olarak kaydedilmiş, ancak maliyet artışları ve eş finansman teminindeki zorluklar nedeniyle sözleşme tutarlarının %17,53 üzerinde harcama yapılmıştır. Bu durum, proje tasarım aşamasında piyasa koşullarının yeterince analiz edilmemesinden kaynaklanmıştır. Özellikle ekipman ve malzeme alımlarında yaşanan maliyet artışları, bazı projelerin kapsamının daraltılmasına yol açmış, hatta bir projenin feshedilmesine neden olmuştur.

4.2 Değerlendirme Kriterleri Bağlamında Programın Analizi

4.2.1 İlgililik

Program, 2014-2023 Bölge Planı'nda belirlenen "Güçlü Toplum" eksenini ve "İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi" hedefi ile uyumlu olarak tasarlanmıştır. Ancak, Bölge Planı'nda gençlere yönelik mesleki beceri kazandırma stratejilerinin net olmaması, projelerin bazılarının planla kısmi örtüşmesine sebep olmuştur. Örneğin, robotik kodlama ve STEM atölyeleri, geleceğin mesleklerine hazırlık açısından kritik öneme sahipken, bu alanlar Bölge Planı'nda yeterince vurgulanmamıştır. Buna rağmen, projelerin %78'i hedef kitlede bilgi ve farkındalık düzeyinde önemli artış sağlamış, bu da programın bölgesel ihtiyaçlara cevap verdiğini kanıtlamıştır.

4.2.2 Etkinlik

Programın maliyet etkinliği ortalama %82,47 olarak hesaplanmıştır. Ancak, proje bazında bu oran %60 ile %105 arasında değişkenlik göstermiştir. Özellikle eğitim ve malzeme alımlarında yaşanan bütçe aşımı, kaynak yönetiminde iyileştirme gerekliliğine işaret etmektedir. Bununla birlikte, Ajans'ın sağladığı teknik destek ve izleme mekanizmaları, projelerin %89'unun zamanında tamamlanmasını sağlamıştır. Anket sonuçlarına göre, yararlanıcıların %83'ü Ajans'ın iletişim ve rehberlik sürecinden memnun kalmıştır.

4.2.3 Etkililik

Program kapsamında ulaşılan 50 performans göstergesinin %64'ü hedeflenen düzeyde gerçekleşmiştir. Özellikle "Eğitim Süresi" ve "Doğrudan Faydalanıcı Sayısı" göstergelerinde başarılı sonuçlar alınırken, istihdam ve sürdürülebilirlik göstergelerinde hedeflerin ancak %35'i karşılanabilmiştir. Örneğin, "Engelli İstihdam Sayısı" hedefi yalnızca %50 oranında gerçekleşmiş, bu da iş gücü piyasasına entegrasyon konusunda daha fazla çaba gerektiğini ortaya koymuştur. Anketlerde, katılımcıların %56'sı projenin kişisel gelişimlerine "çok iyi" düzeyde katkı sağladığını belirtirken, istihdam edilebilirlikteki artışın %33 ile sınırlı kalması, eğitim-istihdam bağının güçlendirilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır.

4.2.4 Etki

Programın en belirgin etkisi, gençlerin sosyal ve kültürel entegrasyonunda gözlemlenmiştir. Ankete katılanların %67'si, projelerin hayata bakış açılarını olumlu yönde değiştirdiğini ifade etmiştir. Özellikle tiyatro, müzik ve spor faaliyetleri, dezavantajlı grupların toplumsal katılımını artırmıştır. Ayrıca, robotik kodlama atölyelerine katılan 1.200 öğrenciden %22'sinin bilişim alanında üniversite tercihi yapması, programın uzun vadeli etkisini göstermektedir. Ancak, sağlık ve akademik başarı göstergelerinde beklenen etki sağlanamamış; katılımcıların yalnızca %11'i akademik başarılarında "çok iyi" düzeyde artış olduğunu belirtmiştir.

4.2.5 Sürdürülebilirlik

Programın sürdürülebilirliği konusunda karmaşık sonuçlar elde edilmiştir. Tamamlanan projelerin %78'i faaliyetlerini en az bir yıl boyunca sürdürmüş, ancak finansman yetersizliği nedeniyle %22'si durmuştur. Örneğin, Van'daki planetarium ve Hakkâri'deki robotik atölyeler, yerel yönetimlerin bütçe ayırması sayesinde aktif kalmaya devam ederken, bazı atölyeler ekipman bakım maliyetlerini karşılayamadığı için kapatılmıştır. Anketlerde, yararlanıcıların %55'i proje çıktılarını "kısmen" sürdürdüklerini belirtmiş, bu da kalıcılık için ek finansman modellerinin (örn: özel sektör iş birlikleri) gerekliliğini ortaya koymuştur.

4.3 Karşılaşılan Zorluklar ve İyileştirme Önerileri

- **Performans Göstergelerinin Optimizasyonu:** Programda belirlenen 75 göstergenin 25'i kullanılmamıştır. Bu durum, göstergelerin karmaşıklığından ve yararlanıcılar tarafından anlaşılamamasından kaynaklanmıştır. Gelecek programlarda daha odaklı, ölçülebilir ve basitleştirilmiş göstergelerin tanımlanması önerilmektedir.
- **Maliyet Yönetimi ve Eş Finansman:** Projelerde yaşanan maliyet artışları, eş finansman teminindeki zorluklarla birleşince bütçe aşımına yol açmıştır. Eş finansman oranlarının esnekleştirilmesi, kurum ve kuruluşların kaynaklara erişimini kolaylaştıracak mekanizmaların (örn: hibe, mikro krediler) geliştirilmesi gereklidir.
- **Eğitim-İstihdam Bağının Güçlendirilmesi:** Programın istihdam üzerindeki etkisi sınırlı kalmıştır. Mesleki eğitimlerin yerel iş gücü piyasası ihtiyaçlarıyla uyumlu hale getirilmesi, sertifikasyon sistemlerinin yaygınlaştırılması ve staj imkânlarının artırılması önerilmektedir.
- **Sürdürülebilirlik Mekanizmaları:** Projelerin devamlılığı için yerel yönetimlerle iş birlikleri artırılmalı, özel sektörün katılımı teşvik edilmeli ve sosyal girişim modelleri desteklenmelidir. Ayrıca, tamamlanan projelerin izlenmesi için 3 yıllık izleme-performans değerlendirme süreci etkin kullanılmalıdır.

4.4 Genel Değerlendirme ve Gelecek Perspektifi

2018 Yılı ÇGMDP, TRB2 Bölgesi'ndeki genç nüfusun kalkınma süreçlerine entegrasyonu için önemli bir adım olmuştur. Program, eğitim ve sosyal entegrasyon alanlarında somut çıktılar üretirken, istihdam ve sürdürülebilirlik konularında da iyileştirme potansiyelini barındırmaktadır. Özellikle dijital dönüşüm ve girişimcilik projeleri, bölgenin gelecekteki ekonomik yapısını şekillendirebilecek niteliktedir. Ancak, başarının kalıcı olması için aşağıda sıralanan 4 hedefe ulaşılması değerlendirilmektedir. Bunlar:

1. Yerel paydaşlarla stratejik ortaklıklar kurulmalı,
2. Gençlerin karar alma süreçlerine katılımı artırılmalı,
3. İzleme ve değerlendirme mekanizmaları dijitalleştirilmeli,
4. Kapsayıcı ve yenilikçi finansman modelleri geliştirilmelidir.

Sonuç olarak, bu programın deneyimleri, gelecekteki kalkınma projeleri için bir rehber niteliği taşımaktadır. Gençlerin potansiyelini tam anlamıyla harekete geçirmek için, politika yapıcıların "sürdürülebilir kalkınma" odaklı yaklaşımları benimsemesi ve gençlerin sesine kulak vermesi gerekmektedir.

EKLER

EK 1. ANKETE KATILAN YARARLANICI VE PROJELERİ

SIRA NO	YARARLANICI ADI	PROJE ADI
1	Yüksekova İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	İnovasyon ve Sosyal Kalkınma Kuluçkaları
2	Van Bedensel Engelliler Spor Kulübü Derneği	Engelleri Hep Birlikte Aşıyoruz
3	Van İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Eğitim İle Şekillenen Gelecekler
4	İpekyolu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Kodlavan
5	Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	Çocuk ve Gençlik Kampüsü
6	Edremit Belediyesi	Mikrodan Makroya Dünyamız ve Evren
7	Tuşba Kaymakamlığı	Tuşba Kent Tiyatrosu
8	Hakkâri İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Çocuklar ve Gençlerle Geleceği Tasarlamak
9	Türkiye Bilişim Derneği	Dijital İpekyolu Atölyesi Geleceği Kodlayan 65 Vanlı

EK 2. ANKET FORMU

Anket Sıra No:

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı'nın "2018 Yılı Çocuk ve Gençlerin Kalkınmaya Entegrasyonu Mali Destek Programı" Hibe Desteği Almaya Hak Kazanmış Yararlanıcılarla Yapılan Etki Değerlendirme Analizi Anketi

(Proje kapsamında eğitim almış en az 20 öğrencinin isim ve irtibat bilgileri alınmalıdır)

Bu anket Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı'na; 2018 Yılı Çocuk ve Gençlerin Kalkınmaya Entegrasyonu Mali Destek Programının sonuçlarını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Ankette doldurduğunuz veriler başka hiçbir yerde ve farklı amaçlar için kullanılmayacaktır. Anket formlarında gizliliğe riayet edilecek başka kurumlarla paylaşılmayacaktır. Vereceğiniz cevaplar ajansımızın ilerleyen yıllarda sağlayacağı destekler için ışık tutacak, anketlerin analiz sonuçları bundan sonra uygulanacak olan mali destek programlarında göz önünde bulundurulacaktır. Bu sebeple ankete vereceğiniz cevaplar büyük öneme haizdir. Herhangi bir sorunuz olursa bizimle irtibata geçebilirsiniz. +90 (432) 485 10 23

Göstermiş olduğunuz ilgi ve özen için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarız...

Kurum Adı : Ajans Adına Anketi Dolduran
Adresi : Adı – Soyadı:
İlgili Kişi Adı : Görevi :
Unvanı : İmza :
İmza : Tarih :

1. Kurumunuzu belirtiniz
2. Projenin uygulandığı il/ ilçe
3. Yararlanıcının statüsü (Belediye, STK, Kaymakamlık, Aile ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü, Milli Eğitim Müdürlüğü)
4. Kurumunuza ait proje eş finansmanın kaynağı nedir?

Özkaynaklar	Ortak Kurum Kuruluşlar	Diğer
%	%	%

5. Proje çıktılarını kullanan kişi sayısını belirtiniz.

	2020	2021	2022	2023 Nisan sonuna kadar
Kadın				
Erkek				
Toplam				

6. Soru Kurumunuzda proje kapsamında çalışan dezavantajlı (engelli, eski hükümlü, çocuk, madde bağımlısı vs.) birey sayısı kaçtır?

	2019	2020	2021	2022	2023 Nisan sonuna kadar
Kadın					
Erkek					
Toplam					

7. Projenizin nihai yararlanıcıları kimler olmuştur?

	Genel	Üstün Yetenekli	Girişimci	Özel Gereksinimli Bireyler	Göçmen/ mülteci/ sığınmacı	Sağlık sorunları olan	Düşük sosyoekonomik seviyede olan	Madde bağımlılığı riski olan	Madde bağımlısı olan
Çocuklar (4-14)									
Gençler (15-29)									
Kadınlar									
Öğretmen/ Eğiticiler									
Diğer									

8. Proje faaliyetleriniz devam ediyor mu? (sürdürülebilirlik)

- a. Faaliyetlerin bir kısmı devam ediyor.
- b. Faaliyetlerin tümü devam ediyor.
- c. Proje faaliyetleri devam etmiyor.

9. Hangi faaliyetlerinizin ne şekilde devam ettiğini açıklayınız. * (sürdürülebilirlik)

.....

10. Proje faaliyetleri devam etmiyorsa nedenini belirtiniz (sürdürülebilirlik)

☐ Proje kapsamında inşa edilen/geliştirilen merkezlerin yapı ve kullanım izinlerine yönelik yasal sorunlar

☐ İşletme ve bakım için finansal kaynakların temin edilememesi

☐ Proje çıktılarını yaygınlaştıramaması veya tanıtımının yapılamaması nedeniyle talep yetersizliği olması

☐ Kurumsal strateji ve önceliklerin değişmesi

☐ İnsan kaynağına ilişkin sorunlar

☐ Diğer (Açıklayınız)

11. Proje kapsamında geliştirilen/kurulan fiziki kullanım alanı var mı? (Etkililik)
(Evetse Soru 12'yi cevaplayınız, Hayırsa 16'ya geçiniz)

- a) Evet
- b) Hayır

12. Proje kapsamında geliştirilen/kurulan fiziki kullanım alanı bilgilerinizi aşağıdaki tabloda belirtiniz. (Etkililik)

Kullanım Alanı	Adet	Alan Büyüklüğü (m ²)	Hala Aktif mi?	Açıklama
Merkez				
Ar-Ge Ofisi				
Laboratuvar				
Proje Ofisi				
Oda/Atölye				

Diğer				
-------	--	--	--	--

13. Proje kapsamında geliştirilen/kurulan fiziki kullanım alan(lar)ı mevcudiyetini ve fonksiyonunu devam ettiriyor mu? (sürdürülebilirlik)

- a. Evet
- b. Hayır (Nedenini açıklayınız.....)

14. Proje kapsamında geliştirilen/kurulan fiziki kullanım alanları hala size mi ait/siz mi yönetiyorsunuz? (sürdürülebilirlik) (Etkililik)

- a. Evet
- b. Hayır. Lütfen Belirtiniz (ortak/iştirakçi/farklı bir kurum vb.)

15. Proje uygulama süreci bittikten sonra iyileştirilen/kurulan alanlarla ilgili gelişmeler nelerdir? (sürdürülebilirlik)

Örneğin: Merkez: Kapasitesi genişledi. Daha fazla nihai yararlanıcıya ulaştı. Kullanım alanları için birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

	Kapasitesi genişledi	Kapasitesi daraldı	Kapasitesinde değişim olmadı	Daha aktif hale geldi	Daha fazla nihai yararlanıcıya ulaştı	Nihai yararlanıcı sayısı azaldı	Nihai yararlanıcı sayısı değişmedi	Herhangi bir değişim gerçekleşmedi
Merkez								
Ar-Ge Ofisi								
Laboratuvar								
Proje ofisi								
Oda/Atölye								
Diğer								

16. Sizce, proje boyunca nihai yararlanıcılar için yaratılmaya çalışılan fayda hâlâ devam ediyor mu? (Etki)

4.4.1.1.1 Nedenleri ile açıklayınız.

.....

.....

17. Proje faaliyetlerini gerçekleştirmek ve proje hedeflerine ulaşmak için öngördüğünüz bütçe yeterli miydi? (Etkinlik)

- a. Evet, yeterliydi.
- b. Hayır, yetersizdi.

18. Ek bütçe yaratmanız gerektiyse, aşağıdakilerden hangisi durumunuzu en iyi açıklamaktadır? * (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) (Etkinlik)

- a. Ek bütçe ihtiyacımızı, kendi bütçemizden karşıladık.
- b. Ek bütçe ihtiyacımızı, başka bir kurumdan sağladık.
- c. Ek bütçe sağlamak bizi zorlayan bir süreç oldu.
- d. Ek bütçe yaratma süreci bizi kurum olarak güçlendirdi.
- e. Diğer (Lütfen Belirtiniz)

19. DAKA desteğinin projenin hayata geçmesi konusundaki yeri nedir? (Sonuç, değerlendirme)

- a. DAKA desteği olmasaydı, proje hayata geçmeyecekti.
- b. DAKA desteği olmasaydı da proje öz kaynaklar ile hayata geçirilecekti.
- c. DAKA desteği olmasaydı da proje başka bir fon/sponsor vb. aracılığıyla hayata geçirilecekti.
- d. Diğer (Lütfen Belirtiniz)

20. Kuruluşunuz, aynı nihai yararlanıcı grup/grupların güçlendirilmesi için daha önce Doğu Anadolu Kalkınma Ajansından destek aldı mı? (Etki)

- a. Evet
- b. Hayır

21. DAKA'dan daha önce aldığınız destekleri sıralayınız.

.....

22. Daha önce aldığınız destek ile ilgili sizin için uygun olan durumu işaretleyiniz.

- a. Bu proje, daha önceki projemizi ilerletebilmiştir.

- b. Bu proje, daha önceki projemizi tamamlamıştır.
- c. Bu proje, daha öncekinden tamamen farklı bir projeydi.
- d. Diğer (Lütfen Belirtiniz)

23. Proje ortaklarınız varsa, ortaklarınızın projeye nasıl katkısı olduğunu belirtiniz.

- a. Katkı istenen/beklenen düzeyde gerçekleşti.
- b. Katkı beklenenin üstünde oldu.
- c. Katkı beklenenin altında oldu.
- d. Katkısı olmadı.

24. DAKA desteği süresince yeni proje/kurum iş birliği gerçekleştirildi mi? (Etki)

- a. Evet
- b. Hayır

25. Proje süresince kurulan iş birliklerinin katkısı ne boyutta gerçekleşti? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.) (Etki)

- ☐ Ürün/hizmet/müfredat vs. gibi proje çıktılarımızı ulaştırdığımız faydalanıcı sayısını artırdı.
- ☐ Proje kapsamında kurulan oda/atölye/merkezin kullanıcı sayısını arttırdı.
- ☐ Proje kapsamında kurulan oda/atölye/merkezin proje döneminden sonra devamlılığına imkân sağladı.
- ☐ Kurumlar arası öğrenme ve deneyim paylaşımı gerçekleşti.
- ☐ Kurumlar arası ayni destek imkânları yaratıldı.
- ☐ Diğer (Lütfen Belirtiniz.....)

26. Proje döneminde kurulan iş birlikleri, proje sonrasında da devam etti mi? (Etki)

4.4.1.1.2 a. Evet (Açıklayınız)

- b. Hayır

27. Projenin nihai yararlanıcılar üzerindeki etkisini ölçmek için (izleme-değerlendirmeye yönelik) herhangi bir çalışma yürütüldü mü? (Etki)

- a. Evet

b. Hayır

28. Proje izleme-değerlendirmesine yönelik aşağıdakilerden hangi(ler)ini uyguladınız? (Etki)

4.4.1.1.3 a. Memnuniyet anketleri

b. Odak grup toplantıları

c. Değerlendirme anketleri

d. Ön ve son testler

e. Sosyal yetkinlik ve davranış değişikliği ölçekleri

f. Diğer (Lütfen Belirtiniz.....)

29. Nihai yararlanıcılarınızın takibini yapıyor musunuz? * (Etki)

a. Evet (Açıklayınız.....)

b. Hayır

30. Proje süresince herhangi bir sorunla (finansal, idari, sosyo-kültürel) karşılaştınız mı?

4.4.1.1.4 a. Evet (Açıklayınız)

b. Hayır

31. Aşağıdaki ifadelerin projeniz kapsamında sizin için ne düzeyde geçerli olduğunu 1 en az, 5 en fazla olacak şekilde işaretleyiniz. (Etki)

* Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.

	1	2	3	4	5
Hedef gruplarda konu ile ilgili bilgi/farkındalık düzeyinde artış gerçekleşti.					
Nihai yararlanıcıların proje konusu ile ilgili bilgi/farkındalık düzeyinde artış gerçekleşti.					
Nihai yararlanıcıların davranışlarında olumlu değişim gerçekleşti.					

Nihai yararlanıcıların kişisel gelişimlerine katkı sağlandı.					
Nihai yararlanıcıların mesleki gelişimlerine katkı sağlandı.					
Nihai yararlanıcıların sağlık durumlarında iyileşme yaşandı.					
Nihai yararlanıcıların akademik başarılarında artış gözlemlendi.					
Nihai yararlanıcıların hayata ve geleceğe yönelik bakış açılarında olumlu değişim gerçekleşti.					
Nihai yararlanıcıların sosyal ve kültürel hayata entegrasyonunda iyileşme sağlandı.					
Nihai yararlanıcıların istihdam edilebilirlikleri artırıldı.					
Nihai yararlanıcı grupların, kamusal hizmetlere erişimi artırıldı.					
Nihai yararlanıcıların aileleri ile ilişkilerinde iyileşme sağlandı.					
Nihai yararlanıcılara sorumlu vatandaşlık ve gönüllülük ruhu kazandırıldı.					
Ailelerde bilinçli davranış biçimi gelişti.					
Ailelerin çocuklarının gelecekleri hakkındaki endişeleri azaldı.					
Proje sahibi ve ortakları, hedef kitlelerini çeşitlendirdi.					
Proje sahibi ve ortaklarının verdiği hizmetlerin niteliği geliştirildi.					

Konu ile ilgili proje sahibi ve ortaklarının personel kapasitesi arttırıldı/bilgi düzeyi gelişti.					
Eğitmen/öğretmen(ler)in bilgi düzeyi ve çalıştığı hedef kitle ile çalışma kapasitesi güçlendi.					
Özel sektörün konuya ilgisi ve desteği arttı.					

32. Yukarıdakilere eklemek istediğiniz diğer dolaylı etkileri paylaşınız. (Etki)

.....

33. DAKA Mali Destek Programı uygulaması ve bütçe yönetimi süreci ile ilgili aşağıdaki ifadelerle katılım düzeyinizi işaretleyiniz. * (Etki)

	1 Kesinlikle Katılmıyorum	2 Katılmıyorum	3 Kısmen Katılıyorum	4 Katılıyorum	5 Kesinlikle Katılıyorum
Proje ve bütçe yönetimi konularında deneyimimiz arttı.					
Mali ve finansal konular hakkında bilgi düzeyimiz arttı.					
Proje raporlaması hakkında bilgi düzeyimiz arttı.					
Proje hedeflerimize rahat ulaştık.					
Proje, hedeflediğimiz süreye uygun gerçekleşti.					
DAKA dokümantasyon yapısına uyum					

sağlamak kolay oldu.					
Uygulama süresince DAKA'dan beklediğimiz ilgi ve destek sağlandı.					
DAKA desteği projenin hayata geçmesini hızlandırdı.					
DAKA desteği sayesinde projenin kapsamı genişledi ve ilgili kurumlar ile işbirliği imkanı arttı.					
DAKA desteği bütçenin daha etkin kullanılmasını sağladı.					

34. Ajans desteklerinden nasıl haberdar oldunuz?

- ☐ Ajansın tanıtım faaliyetleri
- ☐ Danışman firma
- ☐ Ajansın internet sitesi
- ☐ Firmalardan
- ☐ Basın
- ☐ Diğer (Belirtiniz.....)

35. İhtiyaçlarınıza uygun bir destek olması halinde Ajanstan tekrar destek almayı düşünür müsünüz?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

36. Ajans destek mekanizmasından memnun musunuz?

- ☐ Evet
☐ Hayır

37. 36. Sorunun cevabı “Hayır” ise nedeni aşağıdakilerden hangisidir? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- ☐ Ajans mevzuatı ağır prosedürler içermektedir.
☐ Proje uygulama süresi yetersizdir.
☐ Eş finansman ve teminat zorunluluğu Kurumu finansal olarak zorlamıştır.
☐ Danışmanlık sistemi yetersizdir.
☐ Diğer..... (Belirtiniz)

38. Destek sürecinin uygunluğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?

	1 Kesinlikle Katılmıyorum	2 Katılmıyorum	3 Kısmen Katılıyorum	4 Katılıyorum	5 Kesinlikle Katılıyorum
Proje Başvuru Rehberi anlaşılırdı					
Proje süresince Ajans ile kolaylıkla iletişim kurabildik.					
Süreçte yaşanan sorunlarla ilgili olarak Ajans gerekli yardımı sağladı.					
Ajans ile sözleşme imzalama aşamasındaki prosedür makuldü.					
Projenin uygulanması için verilen süre yeterliydi					
Proje başvuru aşamasında danışman desteğine ihtiyaç duyuldu.					
KAYS’ın (Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi) kullanımında herhangi bir zorluk yaşamadık.					

39. Eklemek istediğiniz diğer hususlar varsa belirtiniz.

.....

Faydalanıcı Etki Değerlendirme Anketi

Bu anket, Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı'na; 2018 Yılı Çocuk ve Gençlerin Kalkınmaya Entegrasyonu Mali Destek Programının sonuçlarını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Ankette doldurduğunuz veriler başka hiçbir yerde ve farklı amaçlar için kullanılmayacaktır. Anket formlarında gizliliğe riayet edilecek başka kurumlarla paylaşılmayacaktır. Vereceğiniz cevaplar ajansımızın ilerleyen yıllarda sağlayacağı destekler için ışık tutacak, anketlerin analiz sonuçları bundan sonra uygulanacak olan mali destek programlarında göz önünde bulundurulacaktır. Bu sebeple ankete vereceğiniz cevaplar büyük öneme haizdir. Herhangi bir sorunuz olursa bizimle irtibata geçebilirsiniz. +90 (432) 485 10 23

* işaretli sorular, zorunlu sorulardır.

4.4.1.1.5 1. Cinsiyetiniz: *

- a. Kadın
- b. Erkek

4.4.1.1.6 2. Yaşınız: *

4.4.1.1.7 3. Eğitim aldığınız okul/kurum adı: *

.....

4. Bir yerde çalışıyorsanız mesleğiniz?

.....

5. İkamet ettiğiniz il/ilçe

.....

4.4.1.1.8 6. Katıldığınız Projeyi nereden duydunuz? *

- a. Öğretmenlerimden duydum.
- b. Arkadaşlarımdan duydum.
- c. Akrabalarımın duydum.
- d. Komşularımdan duydum.

e. Medyadan duydum.

f. Başka bir kaynaktan duyduysanız, lütfen belirtiniz.

7. Projede ne tür hizmetlerden (seminer, atölye, eğitim vb.) yararlandınız? *

.....

8. Projede verilen hizmetin kalitesinden memnuniyet düzeyinizi seçiniz. *

- a. Çok Kötü
- b. Kötü
- c. Kısmen İyi
- d. İyi
- e. Çok İyi

4.4.1.2 9. Katıldığınız proje ile ilgili size uyan seçeneği işaretleyiniz. *

	1 Kesinlikle Katılmıyorum	2 Katılmıyorum	3 Kısmen Katılıyorum	4 Katılıyorum	5 Kesinlikle Katılıyorum
Proje, kendimi geliştirmemi sağladı.					
Proje sayesinde davranışlarım düzeldi.					
Proje sayesinde psikolojim düzeldi.					
Proje sayesinde özgüvenim arttı.					
Proje sayesinde okuldaki başarımlarım arttı.					
Proje, sosyalleşmemi sağladı.					
Proje, sosyal/kültürel/sportif faaliyetlere olan ilgimi artırdı.					
Proje sayesinde hayata ve geleceğe daha olumlu bakıyorum.					
Proje sayesinde geleceğe dair hedef geliştirdim.					
Proje, ailemle olan ilişkiyi olumlu etkiledi.					

Proje, girişimcilik becerilerimi geliřtirdi.					
Proje sayesinde iř buldum.					
Proje, beklentilerimi karşıladı.					
Proje kapsamında eēitim aldıēım alanda önlisans/lisans eēitimi aldım.					
Diēer (Açıklayınız.....)					

10. Proje kapsamında aldıēınız eēitim ile ilgili duygu ve düşüncelerinizi özetleyiniz.

.....
.....